

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.3.2.2024

Pan
Sylwester Anzel
Prezes Zarządu
Fundacji Schronisko Cyganowo
ul. A. Mickiewicza 44
16-500 Sejny

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Schronisko dla zwierząt w Konstantynówce, gm. Sejny (działka nr 114/5 ¹) ² , prowadzone przez Fundację Schronisko Cyganowo, ul. A. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny ³ od 1 stycznia 2023 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Sylwester Anzel – Prezes Zarządu Fundacji ⁴ od 2 grudnia 2021 r. do chwili obecnej.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji. 2. Zapobieganie bezdomności zwierząt. 3. Finansowanie oraz rozliczenie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 27 czerwca 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Krzysztof Bakunowicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli LBI/32/2024 z 7 marca 2024 r. 2. Tomasz Suchowierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli LBI/33/2024 z 7 marca 2024 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ 200905_2.0013.114/5.

² Dalej, jako: „Schronisko”.

³ Dalej, jako: „Fundacja”.

⁴ Dalej, jako „Prezes Fundacji”.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej, jako: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja zapewniła opiekę bezdomnym zwierzętom przebywającym w schronisku oraz podejmowała działania w celu ograniczenia bezdomności zwierząt m.in. poprzez znakowanie, sterylizację oraz kastrację tych zwierząt. Jednocześnie negatywnie należy ocenić Fundację w zakresie prowadzenia robót budowlanych w schronisku w m. Konstantynówka, gm. Sejny bez wymaganego pozwolenia budowlanego.

Fundacja w prowadzonym schronisku zapewniła przetrzymywanym w nim zwierzętom właściwy dobrostan. Przebywające bezdomne psy były prawidłowo odżywione i utrzymane. Zwierzętom zapewniono całodobową opiekę w tym weterynaryjną. Przeprowadzone na próbie 46 zwierząt badanie wykazało jednak, że w pięciu przypadkach nie dochowano terminów szczepień przeciw wściekliznie, czym naruszono przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. *o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*⁷. Zwierzęta były przetrzymywane w obiektach schroniska, którego nie wszystkie elementy infrastruktury spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*⁸. Dotyczyło to m.in. nieutwardzonych wewnętrznych dróg komunikacyjnych oraz zbyt małej powierzchni pomieszczeń, w których przetrzymywano bezdomne psy. Stwierdzono, że w zbadanej próbie 15 kojców we wszystkich przypadkach pomieszczenia były zbyt małe w stosunku do liczby przetrzymywanych w nich zwierząt. W trakcie kontroli Fundacja podjęła prace związane z utwardzeniem wewnętrznych dróg komunikacyjnych. Fundacja w prowadzonym schronisku, pomimo istniejącego od 27 stycznia 2024 r. obowiązku, nie zatrudniała osoby odpowiedzialnej za przestrzeganie w schronisku przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych i ochrony zwierząt. Ponadto tylko z częścią wolontariuszy przebywających w schronisku zawarto formalne porozumienia, pomimo że zobowiązywały do tego wewnętrzne przepisy schroniska w postaci regulaminu. Nie dopełniono także obowiązku uzyskania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego na prowadzenie schroniska na jednej z dwóch działek, na których znajdowały się obiekty schroniska⁹.

W celu zapobiegania bezdomności zwierząt Fundacja podejmowała działania polegające na kastracji, sterylizacji i znakowaniu zwierząt. Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości polegały na niezamieszczeniu w polskojęzycznej bazie *Safe-Animal* danych dwóch psów (15%) z badanej próby 37 zwierząt, do czego zobowiązywały zapisy *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. Dane w bazie zostały uzupełnione w trakcie kontroli. Prowadzony w schronisku elektroniczny wykaz zwierząt nie spełniał wszystkich wymagań obowiązującego rozporządzenia, m.in. poprzez brak w niektórych przypadkach informacji o przeprowadzanych zabiegach leczniczych i diagnostycznych, w tym zwalczania pasożytów oraz informacji dotyczących siedziby i adresu podmiotu, któremu przekazano zwłoki zwierzęcia. Fundacja w latach 2023-2024 (I kwartał) przekazała do adopcji 223 bezdomnych psów, z czego 44% przekazano pracownikom Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach¹⁰, którzy następnie poszukiwali zwierzętom stałych właścicieli. Zdaniem NIK nie było to zgodne z zapisami zawartych umów adopcyjnych z których wynikał zakaz dalszego przekazywania zwierząt.

W Schronisku były przetrzymywane zwierzęta przekazywane przez Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel¹¹ na podstawie umowy współpracy oraz pochodzące z Gmin Suwałki i Krypno, przekazane na podstawie umów o realizację zadania publicznego. Przekazane w 2023 roku przez Gminy Suwałki i Krypno dotacje zostały rozliczone, jednak sprawozdania końcowe złożono odpowiednio pięć i sześć dni po określonym w umowie terminie. Nie opisywano także przedstawionych dowodów księgowych z rozliczenia dotacji¹²,

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1075 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 175 ze zm., poprzednio rozporządzenie o tej samej nazwie z dnia 23 czerwca 2004 r. Dz.U. z 2004 r., Nr 158, poz. 657. Dalej, jako: „rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku”.

⁹ Tj. na działce nr 114/6 (200905_2.0013.114/6), na której zlokalizowano: wybieg dla psów, miejsce składowania odchodów oraz miejsce wydawania psów.

¹⁰ Z siedzibą Mikołajewo 22C, 16-503 Krasnopol. Dalej, jako: „Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami”.

¹¹ Z siedzibą ul. A. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny (NIP 844-18-31-869; REGON 790774758). Dalej, jako: „Pensjonat”.

¹² 75% przedstawionych dowodów księgowych w ramach dotacji z Gminy Suwałki oraz 100% przedstawionych dowodów księgowych w ramach dotacji z Gminy Krypno.

co stanowiło naruszenie zapisów zawartych w umowach na realizację zadania publicznego, jak również nie było zgodne ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości¹³.

Jednocześnie stwierdzono, że w latach 2023-2024 schronisko funkcjonowało w obiektach wybudowanych przez Fundację bez wymaganego pozwolenia na budowę, czym naruszono przepisy ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁴. Prowadzone w Schronisku prace budowlane zostały wstrzymane przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Sejnach¹⁵, który naliczył Fundacji opłatę legalizacyjną w wysokości 125,0 tys. zł, a Prezes Fundacji złożył wniosek o legalizację samowoli budowlanej. Postępowanie dotyczące legalności prowadzonych robót prowadzone – na dzień zakończenia kontroli (27 czerwca 2024 r.) było prowadzone przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w Warszawie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Schronisko dla bezdomnych zwierząt w Konstantynówce, gm. Sejny od 1 stycznia 2023 r. było prowadzone przez Fundację¹⁶, która została ustanowiona aktem notarialnym z 24 września 2021 r. Zgodnie z jej statutem¹⁷ jednym z celów organizacji było prowadzenie schronisk dla zwierząt w celu zapobiegania bezdomności zwierząt¹⁸, przy czym zgodnie z § 15 tego dokumentu, Fundacja nie mogła prowadzić działalności gospodarczej. Ministrem właściwym ze względu na jej cele był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który w latach 2021-2024 (do 17 kwietnia) nie przeprowadzał w organizacji czynności kontrolnych.

(akta kontroli str. 5-39, 472-485)

Od 2023 roku dwie gminy: Krypno¹⁹ oraz Suwałki²⁰ powierzyły Fundacji zadanie publiczne polegające na prowadzeniu schroniska dla bezdomnych zwierząt²¹ na podstawie art. 16 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²². Jednocześnie Fundacja od 20 grudnia 2022 r. posiadała zawarte z Pensjonatem porozumienie o współpracy, na podstawie którego m.in. 1/ Fundacja zapewniała opiekę w schronisku zwierzętom przekazywanym przez Pensjonat, 2/ Fundacja korzystała z działki o nr 114/5 wraz z zabudowaniami, urządzeniami i infrastrukturą. Sposób rozliczenia pomiędzy Fundacją a Pensjonatem określono natomiast w porozumieniu z 21 grudnia 2022 r. oraz załącznikach (A i B)²³. Zgodnie z brzmieniem tych dokumentów m.in.:

- Pensjonat zapewniał obsługę udostępnionego schroniska w zakresie wymaganymi przepisami oraz umożliwiającymi funkcjonowanie w szczególności poprzez: 1/ zapewnienie mediów, 2/ wywóz nieczystości, 3/ wywóz zwłok zwierzęcych; 4/ zapewnienie pracowników i dostawę karmy (z wyjątkiem zwierząt z terenu Gminy Suwałki);
- Fundacja odpowiedzialna była za koordynację wolontariatu schroniska oraz prowadzenie dokumentacji w tym zakresie;

¹³ Dz. U. z 2024 r. poz. 619. Dalej, jako: „ustawa o rachunkowości”.

¹⁴ Dalej, jako: „ustawa Prawo budowlane”.

¹⁵ Dalej, jako: „PINB”.

¹⁶ Numer Krajowego Rejestru Sądowego 0000936340, REGON: 520600312.

¹⁷ Z 20 października 2021 r.

¹⁸ Pozostałe cele to m.in. 1/ działanie na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt, poszanowania ich, objęcia ochroną i otoczenia opieką; 2/ wszechstronne propagowanie informacji, metod i technik w zakresie działalności na rzecz ochrony zwierząt; 3/ krzewienie wśród społeczeństwa idei ochrony środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza świata zwierząt; 4/ przeciwdziałanie wszelkim formom stosowania okrucieństwa wobec zwierząt; 5/ ochrona zwierząt; 6/ ochrona i działania na rzecz środowiska naturalnego.

¹⁹ Z siedzibą w Krypnie Kościelnym 23B, 19-111 Krypno Kościelne.

²⁰ Z siedzibą w Suwałkach, ul. Świerkowa 45, 16-400 Suwałki.

²¹ W zakresie działania było m.in. 1/ sterylizacja/kastracja zwierząt, 2/ poszukiwanie właścicieli dla zwierząt, 3/ usypianie ślepych miotów, 4/ czipowanie zwierząt. Działanie nie obejmowało odławiania bezdomnych zwierząt z terenu gmin.

²² Dz. U. z 2023 r., poz. 571. Dalej, jako: „ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”.

²³ Załącznik A określał ogólne warunki rozliczenia pomiędzy stronami, natomiast załącznik B określał szczegółowe uzgodnienia pomiędzy stronami.

- za udostępnienie obszaru schroniska o pow. 7 arów²⁴ (wraz z infrastrukturą i opłatami za media), na którym utrzymywane były psy z terenu Gminy Suwałki Fundacja zobowiązała się do uiszczania właścicielowi Pensjonatu kwoty brutto w wysokości 5,0 tys. zł miesięcznie, na podstawie wystawianych faktur;
- Fundacja miała prawo do umieszczania w schronisku wszelkich zwierząt domowych niezależnie od źródła ich pochodzenia (w szczególności zwierząt bezdomnych przekazanych Fundacji przez: gminy, organizacje pozarządowe, odebranych interwencyjnie lub utrzymywanych przez Fundację);
- w przypadku umieszczania w schronisku zwierząt na podstawie umów pomiędzy Fundacją a gminami, Fundacja zobowiązała się do wypłaty Pensjonatowi za utrzymanie w schronisku takich zwierząt i korzystanie na ich rzecz z infrastruktury kwoty wynikającej z umów/porozumień zawartych między tymi gminami a Fundacją. Takich porozumień Fundacja zawarła cztery (z gminami: Suwałki oraz Krypno na 2023 i 2024 rok), z tytułu których wypłaciła Pensjonatowi odpowiednio: 71 tys. zł²⁵ i 29 tys. zł²⁶ w latach 2023-2024 (do 31 maja). (akta kontroli str. 40-45, 308-435, 615-637)

Fundacja prowadziła schronisko na działkach o nr 114/5 i 114/6. Odległość²⁷ pomiędzy schroniskiem prowadzonym przez Fundację w miejscowości Konstantynówka, gm. Sejny²⁸, a siedzibami Gmin Krypno i Suwałki, z którymi zawarto umowy na realizację zadania publicznego wynosiły odpowiednio: 128 i 37 km. (akta kontroli str. 46-47)

Przedmiotem zawartych umów²⁹ z Gminą Suwałki oraz Krypno na prowadzenie schroniska było m.in. 1/ całodobowe zapewnienie opieki, nadzoru nad bezdomnymi zwierzętami (koszty najmu infrastruktury schroniska³⁰, żywienie zwierząt, koszty wynagrodzeń osoby merytorycznej i pracowników gospodarczych, zakup środków czystości oraz bieżące remonty i naprawy), 2/ zapewnienie opieki weterynaryjnej (w szczególności poprzez: chipowanie, szczepienia, leczenie i pomoc ambulatoryjną, sterylizację suk, kastrację psów, leczenie chirurgiczne, eutanazję), 3/ prowadzenie działań edukacyjnych (szkolenie wolontariuszy, potencjalnych właścicieli, pracowników z dobrostanu zwierząt oraz zakup usług w internecie, mediach – artykuły, ogłoszenia), 4/ transport zwierząt z poprzedniego schroniska w m. Sejny do schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny w ramach umowy z Gminą Suwałki na 2023 rok). (akta kontroli str. 45, 309-409)

Zgodnie z protokołami kontroli Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sejnach³¹, prowadzonymi zanim weszły w życie normy powierzchniowe, określone w załączniku do *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* (tj. 27.01.2024 r.) maksymalna liczba zwierząt, na jakie zostało przewidziane schronisko wynosiła 265 psów³², natomiast zgodnie z prowadzoną ewidencją zwierząt liczba zwierząt na koniec 2023 roku³³ wynosiła 264 szt., a na dzień 31 marca 2024 r. 236. W dniu rozpoczęcia kontroli (14 marca 2024 r.) według wykazu w schronisku przebywało 227 psów, natomiast w dniu przeprowadzonych oględzin 215 zwierząt³⁴. Zgodnie z zapisami w prowadzonej ewidencji elektronicznej schroniska wynika, że w trakcie 2023 i 2024 roku Fundacja przyjęła z Pensjonatu odpowiednio 450 i 56 psów, a przekazano do Pensjonatu odpowiednio: 13³⁵ i 47³⁶ psów. Z udzielonych wyjaśnień

²⁴ W treści zasadniczej porozumienia wpisano, że w ramach porozumienia o współpracy z dnia 20.12.2022 r. z terenu schroniska „Cyganowo” obszaru obejmującego 7 arów: na terenie działki 114/5 (Konstantynówka) oraz 1537/2 (Sejny).

²⁵ 60,0 tys. zł i 11,0 tys. zł odpowiednio w ramach umowy z Gminą Suwałki oraz Krypno.

²⁶ 25,0 tys. zł i 4,0 tys. zł odpowiednio w ramach umowy z Gminą Suwałki oraz Krypno.

²⁷ Na podstawie danych z portalu Google Maps.

²⁸ Działka o nr geod. 114/5 obręb Konstantynówka.

²⁹ Na podstawie złożonych ofert przez Prezesa Fundacji.

³⁰ Od właściciela Pensjonatu.

³¹ Dalej, jako: „PLW”.

³² Schronisko nie było przystosowane do przyjmowania kotów.

³³ Z dniem 1 stycznia 2023 r. w schronisku było 180 bezdomnych psów przekazanych przez Pensjonat.

³⁴ 19 kwietnia 2024 r. z udziałem lekarza weterynarii.

³⁵ W pięciu przypadkach dotyczyło to zwierząt z Gminy Wasilków (1 maja 2023 r.), natomiast w pozostałych ośmiu wskazano, jako powód przekazania w systemie zbliżające się przepelnienie schroniska i co za tym idzie zachowanie dobrostanu zwierząt (przekazanie w dniach 7 i 19 września 2023 r.).

³⁶ Na podstawie protokołu przekazania, pomiędzy Pensjonatem, a Green House przekazano: 20 psów z terenu Gminy Jedwabne (6 stycznia 2024 r.); 2 psy z terenu Gminy Filipów (23 stycznia 2024 r.); 5 psów z terenu Gminy Kuźnica (1 stycznia 2024 r.) i 20 psów z terenu Gminy Tykocin (1 stycznia 2024 r.).

przez Prezesa Fundacji wynika, że taka była decyzja podmiotu dysponującego tymi zwierzętami. W latach 2023-2024 (I kwartał) 100% zwierząt w schronisku stanowiły psy.
(akta kontroli str. 48-96, 200-219, 451-458, 611)

1.2. Fundacja posiadała od dnia 14 stycznia 2022 r.³⁷ nadany przez PLW weterynaryjny numer identyfikacyjny (20093403) w zakresie prowadzenia działalności w postaci schroniska dla zwierząt pod adresem Konstantynówka (działka nr 114/5), 16-500 Sejny. Jednocześnie Fundacja nie dopełniła obowiązku aktualizacji danych zgłoszonych do PLW w zakresie miejsca prowadzenia schroniska, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2*.
(akta kontroli str. 97-98)

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 14 marca 2024 r. PLW prowadzący weterynaryjny nadzór nad schroniskiem w m. Konstantynówka, gm. Sejny przeprowadził cztery kontrole³⁸, natomiast Podlaski Wojewódzki Lekarz Weterynarii jedną kontrolę³⁹, w wyniku których stwierdzono m.in.:

- lokalizację schroniska w odległości mniejszej niż 150 m od innego schroniska, bowiem na sąsiadującej działce nr 114/4 (przed podziałem), zgodnie z rejestrem podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną⁴⁰ schronisko prowadził Pensjonat (WNI 20093402, wpisany do rejestru 24 czerwca 2020 r.);
- utwardzenie jedynie w części dróg komunikacyjnych na terenie schroniska (pozostała nieutwardzona część dróg w postaci nawierzchni żwirowej);
- wykazy zwierząt przebywających w schronisku nie zawierały m.in. 1/ opisu zwierzęcia, 2/ osoby przekazującej zwierzę do schroniska, 3/ daty rozpoczęcia i zakończenia kwarantanny, 4/ przeprowadzonych szczepień i zabiegów weterynaryjnych, 5/ danych osób, którym przekazano zwierzę;
- brak: 1/ odpowiedniej ilości karmy w celu zaspokojenia potrzeb żywnościowych zwierząt przebywających w schronisku przez okres 7 dni; 2/ zapewnienia zwierzętom (psom) wyjścia na wybieg lub spacer nie rzadziej niż 2 razy w tygodniu; 3/ znakowania części psów przebywających w schronisku przez okres 7 dni po odbyciu kwarantanny oraz niewprowadzania informacji o oznakowaniu do bazy *Safe animal*⁴¹ albo wprowadzania nierzetelnych informacji;
- brak dokumentów potwierdzających: 1/ przeszkolenie osób sprawujących opiekę nad zwierzętami w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, 2/ zawarcie umowy z firmą utylizacyjną, 3/ zawarcie umowy z lekarzem weterynarii;
- uchybienia w infrastrukturze schroniska mogące wpłynąć potencjalnie na obniżenie dobrostanu zwierząt (m.in. brak zacielenia/zadaszenia betonowych boksów, wystające ostre elementy siatek przy kojcach).
(akta kontroli str. 451-458, 491-544)

W toku przeprowadzonej kontroli sprawdzającej⁴² stwierdzono m.in. że prowadzony w schronisku wykaz został uzupełniony o wymagane informacje oraz usunięto elementy mogące stwarzać ryzyko okaleczenia zwierząt. Decyzją z 13 marca 2023 r.⁴³ PLW nakazał Fundacji utwardzenie dróg komunikacyjnych w terminie 6 miesięcy od dnia jej ostateczności⁴⁴ tj. do 13 października 2023 r., a następnie decyzją z 9 maja 2024 r. przedłużył termin do 30 czerwca 2024 r. Na dzień 19 kwietnia 2024 r. nałożony obowiązek nie został zrealizowany, co szerzej opisano w pkt 1.5 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 514-542, 589-601)

³⁷ Decyzją nr PIW-Z.5120.6.1.2021.

³⁸ Odpowiednio w terminach: 19 stycznia 2023 r., 16-17 lutego 2023 r., 18-21 kwietnia 2023 r. Ponadto 8 stycznia 2024 r. przeprowadzono czynności kontrolne, których celem było sprawdzenie sposobu zabezpieczenia zwierząt w schronisku przed działaniem niskich temperatur.

³⁹ 30 maja 2023 r.

⁴⁰ <https://www.wetgiw.gov.pl/handel-eksport-import/rejestr-podmiotow-prowadzacych-dzialalnosc-nadzorowana> (na 19 czerwca 2024 r.)

⁴¹ Międzynarodowa Baza Danych, która nadzoruje w Polsce elektroniczny system znakowania zwierząt.

⁴² 20 czerwca 2023 r.

⁴³ Nr PIW-Z.5120.6.3.1.2023.

⁴⁴ 13 kwietnia 2023 r.

1.3. Fundacja nie posiadała zezwolenia Wójta Gminy Sejny na prowadzenie schroniska dla zwierząt bezdomnych w m. Konstantynówka, gm. Sejny, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*⁴⁵. Wymóg uzyskania zezwolenia dotyczy przedsiębiorców, a Fundacja nie prowadziła działalności gospodarczej. (akta kontroli str. 28-39, 436-441)

Fundacja w latach 2023-2024 (I kwartał) nie była kontrolowana przez Gminę Suwałki oraz Krypno w zakresie prawidłowości realizacji zadania publicznego polegających na prowadzeniu schroniska dla bezdomnych psów z terenu analizowanych gmin. Jednocześnie z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że gminy z którymi Pensjonat zawarł umowę na opiekę nad bezdomnymi zwierzętami wizytowały schronisko, jednak Fundacja nie posiada żadnych protokołów kontroli z tych wizyt. (akta kontroli str. 459-470, 615-619)

1.4. W latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja prowadziła schronisko zwierząt bezdomnych na terenie działki 114/5 w m. Konstantynówka, gm. Sejny⁴⁶. Zrealizowane dotychczas przez Fundację prace budowlane w schronisku zostały wykonane bez uzyskania wymaganego pozwolenia na budowę, co szerzej omówiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 1*. (akta kontroli str. 99-184)

Aktualny stan schroniska prowadzonego przez Fundację wymagał dalszych prac budowlanych w celu dostosowania obecnej infrastruktury do wymagań *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* m.in. w zakresie: 1/ utwardzenia wszystkich dróg komunikacyjnych, 2/ zwiększeniu powierzchni posiadanych kojców lub rozbudowy schroniska o kolejne kójce w stosunku do liczby bezdomnych zwierząt w schronisku (szerzej omówiono w pkt 1.6 wystąpienia). Prezes Fundacji odnosząc się do konieczności przebudowy/budowy schroniska w celu dostosowania infrastruktury schroniska wyjaśnił, że w najbliższym czasie nie planuje rozbudowy/przebudowy schroniska w celu dostosowania do obowiązujących przepisów prawa. (akta kontroli str. 200-219, 436-441, 459-470)

Lokalizacja schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny na działce o nr 114/5 (przed podziałem działki nr 114/4⁴⁷) wywoływała opór społeczny okolicznych mieszkańców⁴⁸ wynikający m.in. 1/ z braku konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia⁴⁹, 2/ brakiem spełnienia warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt oraz 3/ kwestii dotyczących przepustowości gruntu w miejscu planowanego schroniska. Temat lokalizacji i budowy schroniska był również przedmiotem wniosków mieszkańców do Wójta Gminy Sejny w zakresie udostępnienia informacji publicznej przez Wójta Gminy Sejny (m.in. kwoty inwestycji, wymogów budowlanych i sanitarnych) oraz Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Sejnach⁵⁰. (akta kontroli str. 174-175, 185-199)

1.5. Przeprowadzone przez NIK oględziny⁵¹ w zakresie wyposażenia infrastruktury schroniska prowadzonego przez Fundację określone w *rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* wykazały m.in., że:

- nie wszystkie drogi komunikacyjne na terenie schroniska (działka nr 114/5) były utwardzone (poza drogami wzdłuż kojców nr A1-A23), co szerzej omówiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 3*;

⁴⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 399. Dalej jako: „ucpg”.

⁴⁶ Na sąsiedniej działce o nr 114/4 w m. Konstantynówka, gm. Sejny Pan Czesław Anzel prowadzący Pensjonat uzyskał pozwolenie wydane przez Starostę Sejneńskiego (z 3 sierpnia 2021 r., nr 102/2021) na budowę schroniska dla psów poprzez wykonanie: 1/ budynku zalepca socjalno-biurowego; 2/ trzech wiat z kojcami dla psów z wybiegami, 3/ utwardzenie terenu z miejscami postojowymi, 4/ zewnętrznej instalacji elektrycznej, 5/ instalacji wodociągowej ze studnią wodomierzową, 6/ instalację kanalizacyjną z szambem szczelnym o pojemności 10 m³. Od pozwolenia na budowę zostało złożone odwołanie (przez mieszkańca z terenu Gminy), a następnie decyzją organu II instancji decyzja została utrzymana w mocy. Na dzień 16 kwietnia 2024 r. postępowanie w sprawie pozwolenia na budowę nr 102/2021 toczy się przed Sądem Administracyjnym.

⁴⁷ Z działki 114/4 wydzielono działki nr 114/5 i 114/6.

⁴⁸ Dotyczyło inwestycji realizowanej przez Pana Czesława Anzela prowadzącego Pensjonat.

⁴⁹ Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Sejneńskie kod inspire PL.ZIPOP.1393.OCHK.421.

⁵⁰ Wniosek z 14 lipca 2021 r. mieszkańców wsi Buble i Konstantynówka, gm. Sejny w zakresie legalności prac budowlanych.

⁵¹ W dniu 19 kwietnia 2024 r. przeprowadzono oględziny m.in. infrastruktury schroniska oraz dobrostanu przebywających psów na terenie działki o nr 114/5 w m. Konstantynówka, gm. Sejny. W oględzinach uczestniczył powołany specjalista, lekarz weterynarii.

- schronisko i wybieg (zlokalizowany na działce nr 114/6) zabezpieczono ogrodzeniem betonowym związanym trwale z gruntem o wysokości ponad 170 cm (konstrukcja nie stwarzała zagrożenia powstania urazów lub uszkodzeń zwierząt), co było zgodne z § 2 pkt 2 w/w rozporządzenia;
- wybieg dla psów (zlokalizowany na terenie działki o nr 114/6) posiadał powierzchnię ok. 104 m² (wymiary: 4 m x 26 m), co odpowiadało wymaganiom określonym § 3 ust. 4 w/w rozporządzenia;
- na terenie schroniska zlokalizowano pomieszczenia określone w § 3 ust. 1 pkt 1 w/w rozporządzenia, tj.:
 - a) utrzymywania zwierząt zdrowych – wyodrębniono sektory: 1/ kojce 1-30 (w których przebywało 88 psów), 2/ kojce A1-A23 (w których przebywało 77 psów), 3/ kojce B11-B15; B25-B34⁵² (w których przebywało 30 psów) w tym pomieszczenia w których przetrzymywano niekastrowane samce i samice. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że (...) *założono, aby psy poddawane były sterylizacji/kastracji możliwie najszybciej po kwarantannie. Przyjęto założenie, aby w miarę możliwości zwierzę do czasu zabiegu przebywało pojedynczo w kojcu lub w kojcu w którym inne osobniki są już wysterylizowane*;
 - b) wykonywania podstawowych zabiegów leczniczych oraz izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt - zlokalizowane w jednym kontenerze na platformie kołowej;
 - c) kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska – kojce K1-K15 (w których przebywały cztery psy). Lekarz weterynarii biorąca udział w przeprowadzonych w toku kontroli oględzinach wskazała, że *Podłoże w kojcach wykonane z drewnianych desek uniemożliwia prawidłową ich dezynfekcję, co jest szczególnie ważne w kojcach kwarantannowych. Gąbki, maty dezynfekcyjne, powinny znajdować się w zagłębieniu podłoża (niecce) lub korytku, żeby płyn dezynfekcyjny nie wyciekał. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że Drewniane podłoże zapewnia psom większy komfort, a nie przedstawiono Fundacji badań, które wskazywałyby udowodnioną do istnienia oraz stopnia istotności różnicę w skuteczności dezynfekcji podłoża drewnianego względem innych typów podłoża. Odnosząc się do mat dezynfekcyjnych wyjaśnił, że Korytka/niecki muszą być stosowane przy prostszych (...) modelach mat, natomiast typ mat dezynfekcyjnych stosowanych w schronisku Fundacji, posiada wewnątrz konstrukcję uniemożliwiającą wyciekanie⁵³*;
 - d) utrzymania samic z oseskami oraz utrzymywania młodych oddzielonych od matek – dwie przyczepy kontenerowe na platformach kołowych (w dniu oględzin w pomieszczeniu na utrzymywanie szceniaków przebywały dwa psy);
 - e) prac administracyjno-biurowych oraz celów socjalnych – dwa kontenery zlokalizowane na platformie kołowej;
- na terenie schroniska zlokalizowano miejsca określone w § 3 ust. 1 pkt 2 w/w rozporządzenia, tj.:
 - a) przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych – zamykana szafka w gabinecie do wykonywania zabiegów leczniczych (m.in. leki przeciw pasożytom Simaprica, Simaprica Trio);
 - b) przechowywania karmy – część kontenera na platformie kołowej (karma przechowywana na paletach);

⁵² W tym kojce B29 przeznaczony dla psów agresywnych.

⁵³ Z przedłożonego oświadczenia z 26 czerwca 2024 r. Prezesa Fundacji oraz załączonej dokumentacji zdjęciowej wynika, że w kojcach kwarantannowych wykonano modernizację podłoża w celu prawidłowej dezynfekcji.

- c) przechowywania środków dezynfekcyjnych – zamykana szafa w części kontenera na platformie kołowej (przechowywano m.in. Virkon, Domestos, One Shot);
- d) wydawania zwierząt ze schroniska – przyczepa kontenerowa na platformie kołowej na działce nr 114/6 (wyposażona m.in. w smycze, szczotki do czesania zwierząt);
- e) czasowego przetrzymywania zwłok zwierząt – urządzenie chłodnicze (w dniu oględzin czarny worek opisany eutanazja 66/24);
- f) składowania odchodów zwierzęcych – metalowy kontener zlokalizowany na działce o nr 114/6. (akta kontroli str. 200-219, 486-490, 602-610, 645-646, 649)

1.6. Zwierzęta przebywające w schronisku miały dostęp do światła dziennego oraz ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (m.in. okna i grzejniki elektryczne w pomieszczeniach izolowania zwierząt chorych, pomieszczenia utrzymywania młodych oddzielonych od matek oraz pomieszczenia samic z oseskami). Stwierdzono, że we wszystkich kojcach były budy, natomiast w części na dzień przeprowadzonych oględzin nie zamontowano osłon przeciwsłonecznych⁵⁴. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że *Wizja schroniska przeprowadzona została w porze roku, kiedy promieniowanie słoneczne nie jest jeszcze intensywne, a właśnie trwało sukcesywne oślanianie kolejnych kójców w przygotowaniu do okresu intensywnego nasłonecznienia.*

(akta kontroli str. 200-219, 486-490)

Zgodnie z obowiązującymi w schronisku procedurami dezynfekcję i dezynsekcję pomieszczeń takich jak: kojce kwarantannowe oraz pomieszczenie do izolowania zwierząt chorych przeprowadza się po każdym opuszczeniu pomieszczenia przez zwierzę, natomiast w pozostałych pomieszczeniach, w których przebywają psy co najmniej raz w miesiącu. W latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku prowadzono rejestry dezynfekcji i dezynsekcji zawierające m.in. datę zabiegu, nr kojca, zastosowany środek i imię i nazwisko pracownika przeprowadzającego zabieg. Ponadto schronisko posiadało wewnętrzne instrukcje w zakresie sporządzenia roztworów środka: Virkon S, One Shot (oprysk na pchły), Domestos.

(akta kontroli str. 227-256)

W trakcie oględzin lekarz weterynarii dokonała oceny dobrostanu wszystkich zwierząt przebywających w schronisku, stwierdzając że *Zwierzęta przebywające w schronisku, zachowują się zgodnie z behawiorem gatunku. Nie wydają się przestraszone, czy zaniedbane. Należy wnioskować, że opieka jest prawidłowa.* (akta kontroli str. 200-2019)

Badanie w zakresie spełnienia minimalnych warunków, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których przebywały zwierzęta⁵⁵ wykazało, że:

- w 83 kojcach w schronisku utrzymywano od jednego do pięciu psów, co stanowiło wypełnienie wymogu określonego w ust. 1 pkt 1 załącznika do *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*;
- w 15 kojcach⁵⁶ poddanych analizie (18% wszystkich w schronisku) w zakresie powierzchni przebywało od trzech do czterech psów o wadze do 20 kg, przy czym powierzchnia ogólna kojca wynosiła 6 m², natomiast powierzchnia zajęta przez budy w kojcach, w których przebywały: trzy psy – 1,51 m²; cztery psy – 1,82 m² w związku z czym pomieszczenia nie spełniały warunków w zakresie powierzchni określonych w załączniku do *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 4*;
- we wszystkich kojcach umieszczono budy umożliwiające psom schronienie i wypoczynek w liczbie odpowiadającej, co najmniej ilości zwierząt w nich przebywających;
- pomieszczenie dla suki ze szczeniętami wyposażono w półki spoczynkowe umożliwiające samicy czasową separację od szczeniąt. (akta kontroli str. 200-219)

⁵⁴ Użytkowane kojce w sektorze B w schronisku.

⁵⁵ Na dzień 19 kwietnia 2024 r.

⁵⁶ Nr 1; 3; 4; 5; 6; 7; 9; 10; 12; 13; 18; 19; 20; 26 i 20.

1.7. W schronisku obowiązywało zarządzenie wewnętrzne w którym określono m.in., że psy karmione są przynajmniej raz dziennie⁵⁷ oraz posiadają stały dostęp do wody. W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono m.in., że

- w każdym boksie zapewniono dostęp do wody poprzez umieszczenie w nich jednej metalowej miski na wodę. Lekarz weterynarii biorąca udział w przeprowadzonych oględzinach wskazała, że (...) *Miski na wodę należy zawiesić na uchwytych zamontowanych w sposób uniemożliwiający wywrócenie misek, lub zakupienie misek na wodę tzw. niewywrótłych. Podczas oględzin część psów wylała wodę z misek przebiegając obok. Z uzyskanych wyjaśnień od Prezesa Fundacji wynika, że W miskach była woda, z czego wynika, że ten system pojenia zapewnia właściwy dostęp do wody, gdyż psy nie wypijały jej do końca, lecz pozostawiały, a więc miały pokryte zapotrzebowanie w nadmiarze (...) Miski nie są przymocowane na stałe, gdyż to umożliwia ich dokładne mycie, a ponadto brak przepisów, które nakazywałyby mocowanie misek, co zresztą utrudniałoby zachowanie higieny*⁵⁸;
- w dniu oględzin zapewniono karmę (suchą) w odpowiedniej ilości (poprzez zachowanie ciągłości jej dostawy). W kojcach nie stwierdzono misek na karmę odpowiadającej ilości przetrzymywanych psów (karma była wsypywana do bud poszczególnych psów). Lekarz weterynarii wskazała, że *Wygląd zwierząt w Schronisku wskazuje na prawidłowe karmienie. Psy karmione są wyłącznie suchą karmą, która zawiera odpowiednie składniki takie jak białko, produkty pochodzenia roślinnego, mięso oraz substancje mineralne. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że Sposób podawania karmy został uznany za właściwy, a nawet korzystny dla psów słabszych.*

(akta kontroli str. 200-219, 486-490, 602-607)

1.8. W schronisku od 28 stycznia 2023 r. prowadzono w wersji elektronicznej w dedykowanym systemie Schronisko.Net ewidencję wyprowadzeń psów na wybiegi (przez pracowników schroniska) i spacer (przez wolontariuszy). Ewidencja zawierała informacje takie jak: datę wyprowadzenia, imię psa, nr mikroczipa psa, gatunek, rodzaj wyprowadzenia (spacer/wybieg), informację o osobie wprowadzającym dane oraz imię i nazwisko osoby wyprowadzającej psa. Funkcjonujący w schronisku system nie generował w zakresie ewidencji wyprowadzeń zwierząt nr ewidencyjnego nadanego w schronisku. W wyniku tego na dzień 14 marca 2024 r. w prowadzonej ewidencji wyprowadzeń, trzy psy nie posiadały nr ewidencyjnego oraz oznaczenia, ponieważ zostały wyprowadzone dzień po kwarantannie⁵⁹.

(akta kontroli str. 220-223)

W okresie od 28 stycznia 2023 r. do 14 marca 2024 r. w systemie prowadzonym w schronisku zarejestrowano 15 596 wyprowadzeń psów przebywających w schronisku na spacer/wybieg (z czego 3 275 dotyczyło spacerów, natomiast 12 321 dotyczyło wybiegu). Z porównania baz: 1/ wyprowadzeń psów oraz 2/ zwierząt przebywających w schronisku stwierdzono m.in.:

- w okresie od 28 stycznia 2023 r. do 14 marca 2024 r. w schronisku przebywało 520 bezdomnych psów⁶⁰;
- w przypadku 100 (19,2% analizowanych) psów nie stwierdzono ich wyprowadzania na wybieg/spacer w okresie objętym analizą (z czego 39 przebywało w schronisku 15 dni i krócej – okres kwarantanny)
- w przypadku 61 niewyprowadzanych psów czas ich przebywania w schronisku wynosił od 16 do 66 dni. Na podstawie przedstawionych informacji przez Prezesa Fundacji wynika, że dotyczyło psów m.in. wydanych do adopcji dzień/tydzień po kwarantannie, szczeniaków, psów właścicielskich oraz zwierząt lękliwych. (akta kontroli str. 220-221)

Szczegółowa analiza częstotliwości wyprowadzeń dziesięciu losowo wybranych bezdomnych psów⁶¹ przebywających w schronisku wykazała, że w przypadku siedmiu (70% próby) istniały przesłanki zwalniające z obowiązku wyjścia na spacer lub wybieg, co najmniej dwa razy

⁵⁷ Z oświadczenia Prezesa Fundacji wynika, że jest to około 13.

⁵⁸ Podczas ponownych oględzin w dniu 13 czerwca 2024 r. Prezes Fundacji okazał zakupione miski o rozszerzonej podstawie zaopatrzone w gumową podkładkę.

⁵⁹ Koniec kwarantanny nastąpił z dniem 10 marca 2024 r., natomiast psy zostały wyprowadzone na spacer 11 marca 2024 r.

⁶⁰ Z badania wyłączono 19 psów przebywające w schronisku w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 27 stycznia 2024 r.

⁶¹ Nr: 320/23; 372/2023; 9/2023; 27/2024; 149/2023; 191/2023; 224/2023; 33/2024; 10./2024 i 26/2024.

w tygodniu i wynikały w przypadku trzech z wieku (szczeniaki)⁶², natomiast w czterech z zachowania (psy lękliwe)⁶³. W pozostałych trzech przypadkach nie stwierdzono przesłanek zwalniających, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 5*.

(akta kontroli str. 220-225)

1.9. Zgodnie z dokumentami i wyjaśnieniami przedłożonymi przez Prezesa Fundacji zwierzętom przebywającym w schronisku zapewniono całodobową opiekę⁶⁴. W latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku⁶⁵ prowadzonym przez Fundację opieką nad zwierzętami zajmowało się sześciu pracowników (z czego: czterech zatrudnionych przez Fundację oraz dwóch będących pracownikami Pensjonatu). W konsekwencji średni dzienny czas pracy osób zatrudnionych przez Fundację na liczbę kójców (83) wynosił 0,13h (tj. 8 minut) na koniec 2023 roku, a średni dzienny czas pracy ww. osób na liczbę⁶⁶ wszystkich psów w schronisku na koniec 2023 roku 0,04h (2 minuty), natomiast na liczbę⁶⁷ zwierząt w ramach zawartych umów z Gminą Suwałki i Krypno 0,17h (10 minut). Pracownicy schroniska zostali przeszkoleni w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisami w ochronie zwierząt przez pracownika Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w dniu 20 lutego 2023 r.⁶⁸, jednocześnie w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 19 lutego 2023 r. opiekę nad zwierzętami sprawowały osoby nieprzeszkolone, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 6*. W schronisku obowiązywało zarządzenie wewnętrzne określające zasady opieki nad przyjętymi zwierzętami. Jednocześnie w/w dokument nie regulował w sposób szczegółowy kolejności obsługi zwierząt z uwzględnieniem zasady, że zwierzęta w kwarantannie obsługiwane byłyby na końcu (w celu ograniczenia ryzyka rozwleczenia chorób). Odnosząc się do braku zapisów w wewnętrznej dokumentacji Prezes Fundacji wyjaśnił, że „(...) zasada, iż zwierzęta przebywające w kojcach kwarantanny są obsługiwane na końcu, aby minimalizować ryzyko roznoszenia chorób zakaźnych, jest w schronisku stosowana, a jest tak oczywista i wdrożona pracownikom, że nie wymaga formy pisanej”.

(akta kontroli str. 226-227, 459-470, 514-541, 615-619)

Żaden z zatrudnionych pracowników Fundacji nie posiadał wykształcenia w zawodzie technik weterynarii bądź wykształcenia wyższego na kierunku weterynaria lub zootechnika, a Prezes Fundacji nie zatrudnił, ani też nie zawarł umowy o świadczenie usług z osobą posiadającą w/w wykształcenie i co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w pracy ze zwierzętami, która odpowiadałaby (od 27 stycznia 2024 r.) za przestrzeganie przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt oraz przepisów o ochronie zwierząt, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 7*.

(akta kontroli str. 226)

1.10. Fundacja od 1 stycznia 2023 r. posiadała zawartą umowę w zakresie obsługi weterynaryjnej zwierząt bezdomnych przebywających w schronisku z wyspecjalizowanym podmiotem. Zakres umowy dotyczył m.in. 1/ szczepień przeciwko: wściekliźnie, parwowirozie, nosówce etc. psów, 2/ sterylizacji suk, 3/ kastracji psów, 4/ eutanazji, 5/ utylizacji zwłok w oparciu o własne umowy z uprawnionym podmiotem, 6/ leczenia i udzielania pomocy ambulatoryjnej, 7/ leczenia chirurgicznego.

(akta kontroli str. 257-260; 267-270)

Analiza opieki weterynaryjnej w przypadku 46 losowo wybranych bezdomnych psów⁶⁹ wykazała m.in. że:

- we wszystkich przypadkach przyjęte do schroniska psy odbyły kwarantannę lub były w jej trakcie (upadek, eutanazja, odebranie przez właściciela, adopcja);
- w przypadku ośmiu psów nie dokonano szczepień przeciw wściekliźnie (upadek/ eutanazja w trakcie kwarantanny) natomiast w pozostałych przypadkach przeprowadzono

⁶² Nr: 320/23; 27/24 i 33/24.

⁶³ Nr: 149/23; 224/23; 10/24 i 26/24.

⁶⁴ W schronisku miały miejsce nocne dyżury zapewniane głównie przez Prezesa Fundacji, a także inne osoby (pracowników), jednak działania te nie były sformalizowane. Aktualnie również zakupiono zestaw do monitoringu, który zostanie zamontowany w schronisku.

⁶⁵ Karmienie, sprzątanie itd.

⁶⁶ 264 zwierzęta.

⁶⁷ 61 zwierząt.

⁶⁸ Na podstawie złożonego oświadczenia przez Prezesa Fundacji oraz zapisów zawartych w sprawozdaniu z kontroli Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii z 9 czerwca 2023 r. nr: WIW-Z.1611.12.2023.

⁶⁹ Z tego: pięciu poddanych eutanazji, dziesięciu upadłych, dziesięciu oddanych do adopcji, 21 przebywających w schronisku.

szczepienia z czego siedem psów zaszczepiono po terminie i tylko w przypadku dwóch istniały przeciwwskazania do tego⁷⁰, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 8*;

- w przypadku wszystkich 46 bezdomnych psów przeprowadzono szczepienia ochronne przeciwko: parwowirozie, parainfluenze i nosówce (nie przeprowadzono dodatkowych szczepień) z tego: 14 zwierząt zaszczepiono (w 2021 roku) w Pensjonacie (brak szczepień w Fundacji). Prezes Fundacji wyjaśnił, że aktualizacja szczepień przeciwko pawowirozie, parainfluenze i nosówce jest zgodna z zaleceniami lekarza weterynarii tj. nie częściej niż co 3 lata;
- w przypadku czterech psów nie podano środków zwalczających pasożyty, ale wynikało to z faktu upadku/eutanazji zwierząt w trakcie kwarantanny;
- w przypadku pięciu psów decyzję o ich eutanazji podjął lekarz weterynarii, co zostało wskazane w dokumentacji medycznej⁷¹, natomiast w przypadku dziesięciu upadków psów karty ewidencyjne zawierały przyczynę śmierci wraz z pieczętą i podpisem lekarza weterynarii. (akta kontroli str. 261-262, 301-302, 564-579)

Wskaźnik śmiertelności w latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku prowadzonym przez Fundację wynosił odpowiednio: 3,1% i 1,6%. Fundacja na podstawie porozumienia o współpracy z Pensjonatem przekazała do utylizacji 12 padłych lub poddanych eutanazji psów⁷². Z przedstawionej dokumentacji odbioru padłych psów (trzy) przez uprawniony podmiot oraz masy padłych/poddanych eutanazji psów w schronisku stwierdzono rozbieżności wynoszące odpowiednio: 26, 13 i 21 kg. Odnosząc się do różnicy w wadze Prezes Fundacji wyjaśnił, że „Waga psa była podana wg ostatniego ważenia⁷³, a psy w czasie pobytu w schronisku są dobrze odżywiane i przybierają na wadze, więc w chwili śmierci psy mogły ważyć więcej niż by wynikało z ostatniego ważenia”. (akta kontroli str. 263-266)

1.11. W schronisku od 1 stycznia 2023 r. obowiązywał dokument pt. *Regulamin wolontariatu w Schronisku dla bezdomnych zwierząt*, który określał m.in.: 1/ zakres zadań wykonywanych przez wolontariuszy⁷⁴, 2/ proces naboru wolontariuszy, 3/ bezpośrednich przełożonych, 4/ czas świadczenia wolontariatu, 5/ sankcje za nieprzestrzeganie zapisów dokumentu. Na dzień 4 kwietnia 2024 r. Fundacja posiadała wypełnione 83 ankiety kandydatów na wolontariuszy, z czego w przypadku jedynie 21 wolontariuszy zawarto porozumienie⁷⁵ dotyczące wykonywania świadczeń wolontariatu w schronisku w miejscowości Konstantynówka, gm. Sejny, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 9*. Z analizy przedstawionych list obecności wynika, że w okresie od 28 stycznia 2023 r. do 1 kwietnia 2024 r. m.in.: 1/ wolontariusze obecni byli w schronisku w ciągu 176 dni (41% wszystkich dni w tym okresie⁷⁶), 2/ liczba wolontariuszy w ciągu dnia wynosiła od jednego do 28 wolontariuszy. (akta kontroli str. 271-285)

1.12. Fundacja w latach 2021-2024 (I kwartał) nie prowadziła działalności w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt. (akta kontroli str. 436-458)

1.13. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że Fundacja nie prowadzi innych miejsc czasowego przetrzymywania zwierząt bezdomnych w postaci: hotelu, przytulisk itd. (akta kontroli str. 436-458)

⁷⁰ Pies o nr 24/23 (opóźnienie szczepienia o cztery dni) w złym stanie zdrowotnym – nowotwór kości z przerzutami na wątrobę i płuca oraz pies nr 1166/23 (opóźnienie szczepienia o siedem dni) wykonywane badania diagnostyczne, morfologia i biochemia (m.in. zabieg blokady nerwów podczolowych).

⁷¹ W jednym przypadku silna agresja, w pozostałych czterech stwierdzony stan zdrowia m.in. rozsiany nowotwór, krwawienie do jamy brzusznej.

⁷² W pozostałych pięciu przypadkach padłe zwierzęta firmie utylizującej przekazał lekarz weterynarii z którym Fundacja posiadała zawartą umowę.

⁷³ Ważenie psów o nr nastąpiło: 285/22, 26/23, 49/23 (1 stycznia 2023 r.), 111/23 (11 stycznia 2023 r.), 109/23 (4 stycznia 2023 r.), 175/23 (18 kwietnia 2023 r.), 228/23 (16 czerwca 2023 r.), 349/23 (7 października 2023 r.), 333/23 (11 września 2023 r.), 139/23 (28 lutego 2023 r.), 372/23 (21 listopada 2023 r.) i 66/24 (20 marca 2024 r.).

⁷⁴ M.in. 1/ socjalizacji zwierząt (spacery i zabawy); 2/ wspierania adopcji zwierząt poprzez umieszczanie zdjęć zwierząt wraz z opisami w internecie; 3/ pielęgnacji zwierząt (wykonywania zabiegów higienicznych, takich jak wyczesywanie, szczotkowanie); 4/ wspomaganie opieki weterynaryjnej poprzez zgłaszanie dostrzeżonych problemów zdrowotnych zwierząt; 5/ promocji działalności schroniska poprzez uczestniczenie w akcjach adopcyjnych zwierząt poza schroniskiem.

⁷⁵ Z czego w 2023 roku 20 porozumień, a w 2024 roku jedno porozumienie.

⁷⁶ 428.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- [1] Fundacja (na dzień 3 lutego 2023 r.) na terenie działki o nr 114/5 w obrębie Konstantynówka, gm. Sejny wykonała nielegalne roboty budowlane polegające na budowie schroniska dla zwierząt, tj. 1/ 23 szt. kojców o wymiarach 4 m x 4 m i wysokości 2 m (z betonowych słupów i płyt ogrodzeniowych oraz od frontu wyposażonych w metalowe kraty z furtką), 2/ 9 szt. wiat o wymiarach 2 m x 15 m, 3/ 40 szt. kojców o wymiarach 4 m x 4 m i wysokości 2 m (z betonowych słupów i płyt ogrodzeniowych) które zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*⁷⁷ wymagały pozwolenia na budowę. W wyniku tego postanowieniem z 16 marca 2023 r.⁷⁸ Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Sejnach⁷⁹ wstrzymał roboty budowlane prowadzone przez Fundację oraz naliczył opłatę legalizacyjną za dotychczas wykonane obiekty budowlane w wysokości 125,0 tys. zł. Wnioskiem z 13 czerwca 2023 r. Prezes Fundacji wniósł o legalizację wykonanej samowoli budowlanej na działce nr 114/5.

(akta kontroli str. 99-184, 200-219)

Odnosząc się do braku pozwolenia na budowę schroniska na działce o nr 114/5 Prezes Fundacji wyjaśnił, że „(...) w przekonaniu Fundacji opartym na treści przepisów, a nie na ich interpretacji, nie były to roboty budowlane wymagające pozwolenia na budowę”.

(akta kontroli str. 459-470)

- [2] Fundacja nie aktualizowała danych zgłoszonych do PLW w zakresie miejsca prowadzenia schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny o teren działki 114/6 obręb Konstantynówka, gm. Sejny, co było niezgodne z art. 7 ustawy z 11 marca 2004 r. *o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*⁸⁰ zgodnie z którym podmiot prowadzący schronisko zobowiązany jest do informowania w formie pisemnej, o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności, w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych, w terminie 7 dni od dnia zaistnienia takiego zdarzenia. Na podstawie przeprowadzonych oględzin schroniska wynika, że wybieg dla psów, miejsce składowania odchodów oraz miejsce wydawania psów zlokalizowano na działce o nr 114/6, a wydane zezwolenia PLW obejmuje jedynie działkę nr 114/5.

(akta kontroli str. 97, 200-219)

Odnosząc się do braku aktualizacji zgłoszenia do PLW Prezes Fundacji wyjaśnił, że „(...) nie jest to zmiana lokalizacji, PLW podczas kontroli w opisanym stanie faktycznym nie zgłaszał do tego zastrzeżeń”.

(akta kontroli str. 459-470)

- [3] Drogi komunikacyjne na terenie schroniska zlokalizowanego na działce nr 114/5 (oprócz dróg przy kojcach A1-A23) nie posiadały utwardzenia, co naruszało zapisy § 2 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.

(akta kontroli str. 200-219)

Prezes Fundacji odnosząc się do braku utwardzenia dróg komunikacyjnych na terenie schroniska wyjaśnił, że „*Rozporządzenie nie precyzuje, że utwardzenie dróg wewnętrznych ma mieć charakter utwardzenia ulepszanego. Pomimo braku takiego obowiązku, planowane było w odniesieniu do dróg zawierających żwir jako składnik utwardzający, dodatkowe utwardzenie w sposób ulepszony poprzez położenie na nich płyt betonowych, co zostało uniemożliwione postanowieniem Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego*”.

(akta kontroli str. 459-470, 602-607)

Podczas przeprowadzonych oględzin w dniu 13 czerwca 2024 r. stwierdzono, że trwają prace nad utwardzeniem wewnętrznych dróg komunikacyjnych w schronisku poprzez

⁷⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 628 ze zm.

⁷⁸ NB.5040.1.2023.

⁷⁹ Postanowienie zostało utrzymane w mocy przez Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Białymstoku (postanowienie z 12 maja 2023 r. nr WOP.7722.27.2023.MM). Na dzień 27 czerwca 2024 r. w wyniku skargi Prezesa Fundacji sprawa prowadzona jest w Naczelnym Sądzie Administracyjnym w Warszawie.

⁸⁰ Dz. U. z 2023 r. Nr 69, poz. 626. Dalej, jako: „uozz”.

ułożenie płyt ażurowych m.in. w okolicach: 1/ kojców kwarantannowych (K1-K15), 2/ kojców nr 1-30, 3/ kojców w sektorze B (w których przebywają psy).

[4] W przypadku 15 (100% wybranych do analizy)⁸¹ pomieszczeń⁸² w których przetrzymywano zwierzęta nie zapewniono minimalnej powierzchni dla psów (z wyjątkiem powierzchni zajętej przez legowisko lub budę), co było niezgodne z § 3 ust. 8 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* oraz ust. 1 pkt 8 załącznika do w/w rozporządzenia (minimalne warunki, jakie powinny spełniać pomieszczenia, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b-g rozporządzenia, w których są utrzymywane psy i koty). W dniu oględzin 19 kwietnia 2024 r. stwierdzono, że:

- a) w przypadku pięciu kojców⁸³ o pow. 6 m² każdy (z tego 1,56 m² zajęte przez powierzchnię bud) przebywały trzy psy o wadze do 20 kg, podczas gdy minimalna powierzchnia dla takiej ilości psów (z wyjątkiem pow. zajętej przez legowisko lub budę) wyliczona zgodnie z ust. 1 pkt 8 załącznika do *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* wynosiła 8 m²;
- b) w przypadku dziesięciu kojców⁸⁴ o pow. 6 m² każdy (z tego 1,82 m² zajęte przez powierzchnię bud) w każdym z nich przebywały cztery psy o wadze do 20 kg, podczas gdy minimalna powierzchnia dla takiej ilości psów (z wyjątkiem pow. zajętej przez legowisko lub budę) wyliczona zgodnie z ust. 1 pkt 8 załącznika do *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* wynosiła 10 m².

(akta kontroli str. 200-219)

Odnosząc się do braku odpowiedniej powierzchni Prezes Fundacji wyjaśnił, że „Powierzchnię płaskiego dachu budy należy wliczać do powierzchni kojca, bo psy z niej korzystają, wskakują na płaski dach, siadają, kładą się. Ponadto zgodnie z pismem Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii z dnia 24 stycznia 2023 r. znak: WIW-Z.912.1.3.2023 załącznik do rozporządzenia Ministra w którym określone są powierzchnie, które mają przypadać na psa w zależności od jego masy ciała ma okres przejściowy do dnia 23 stycznia 2025 r.”.

(akta kontroli str. 459-470)

NIK zauważa, że przepisy *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* wyraźnie wskazują minimalną powierzchnię dla psów, z wyjątkiem powierzchni zajętej przez legowisko lub budę, a we wskazanym w wyjaśnieniach piśmie błędnie poinformowano o okresie przejściowym - § 3 ust. 8 oraz załącznik do ww. rozporządzenia weszły w życie 27 stycznia 2024 r. Jednocześnie informacje zawarte w piśmie Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii stanowią jedynie interpretację przepisów, przy czym podmiot prowadzący schronisko powinien zapoznać się z treścią analizowanego rozporządzenia (w tym okresami wejścia w życie stosowanych zmian), gdyż jego zapisy dotyczyły bezpośrednio działalności prowadzonej przez Fundację i były powszechnie dostępne i obowiązujące.

[5] W przypadku 3 z 10 (30% analizowanych) losowo wybranych do próby bezdomnych psów przebywających w schronisku w okresie od 28 stycznia 2023 r. do 14 marca 2024 r. nie zapewniono wyjścia na wybieg/spacer nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu, co było niezgodne z § 3 ust. 6 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. Stwierdzono, że bezdomny pies o nr:

- a) 372/23 – przebywał w schronisku pełne trzy tygodnie, z tego tylko w jednym tygodniu wyprowadzany był, co najmniej dwa razy w tygodniu;
- b) 9/23 – przebywał w schronisku pełne 13 tygodni, z tego tylko w trzech tygodniach wyprowadzany był, co najmniej dwa razy w tygodniu;

⁸¹ W dniu oględzin w 83 kojcach przetrzymywano bezdomne psy.

⁸² Kojce nr: 1-7; 9-10; 12-13; 18-20; 26-27.

⁸³ Nr 6; 9; 12; 19 i 20.

⁸⁴ Nr 1; 3; 4; 5; 7; 10; 13; 18; 26 i 27.

- c) 191/23 – przebywał pełne dziesięć tygodni, z tego tylko w dwóch tygodniach wyprowadzany był, co najmniej dwa razy w tygodniu (przez dwa tygodnie przerwa w związku z zabiegiem sterylizacji) (akta kontroli str. 224-225, 560-563)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że brak odpowiedniej częstotliwości wyprowadzeń w przypadku trzech bezdomnych psów wynikał ze stanu zdrowia (nr 372/23; 9/23 – stare psy, nr 191/23 – zabieg sterylizacji). (akta kontroli str. 560)

Odnosząc się do wyjaśnień należy zaznaczyć, że z przedstawionych kart zwierząt (z systemu Schronisko.Net) i zawartych w nich wpisach nie stwierdzono zaleceń lekarza weterynarii zwalniającego z co najmniej dwukrotnego wyprowadzania zwierząt w tygodniu. Natomiast z zapisów w/w kart wynika, m.in., że pies o nr 9/2023 i 191/23 „zna smycz”.

- [6] W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 19 lutego 2023 r. opieką nad bezdomnymi zwierzętami przebywającymi w schronisku sprawowali pracownicy nie przeszkoleni w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, czym naruszono § 8 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2004 roku i § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku. (akta kontroli str. 226)

Prezes Fundacji odnosząc się do braku przeszkolenia pracowników schroniska wyjaśnił, że „Tak udało się uzgodnić termin szkolenia, a we wskazanym okresie zapewniony był nadzór osoby posiadającej wiedzę w tym zakresie, niezależnie od okoliczności, że zgodnie z informacją z pisma Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii z dnia 24 stycznia 2023 r, znak WIW – Z.912.1.3.2023 wprowadzenie tego obowiązku ma okres przejściowy do dnia 23 stycznia 2025 r.”. Odnosząc się do złożonych wyjaśnień należy wskazać, że zawarte w piśmie Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii wytyczne stanowią jedynie interpretację przepisów, przy czym podmiot prowadzący schronisko powinien zapoznać się z treścią analizowanego rozporządzenia (w tym okresami wejścia w życie stosowanych zmian), gdyż jego zapisy dotyczyły bezpośrednio działalności prowadzonej przez Fundację i były powszechnie dostępne i obowiązujące. (akta kontroli str. 615-619)

- [7] W schronisku od 27 stycznia 2024 r. nie zatrudniono ani nie zawarto umowy o świadczenie usług z osobą posiadającą wykształcenie w zawodzie technik weterynarii bądź wykształcenie wyższe na kierunku weterynaria lub zootechnika i co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w pracy ze zwierzętami, która odpowiadałaby za przestrzeganie przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt oraz przepisów o ochronie zwierząt, co było niezgodne z § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku. (akta kontroli str. 226)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że „Zgodnie z informacją z pisma Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza weterynarii z dnia 24 stycznia 2023 r. znak: WIW-Z.912.1.3.2023 wprowadzenie tego obowiązku ma okres przejściowy do dnia 23 stycznia 2025 r.”. (akta kontroli str. 459-470)

NIK zauważa tak jak powyżej, że we wskazanym w wyjaśnieniach piśmie błędnie poinformowano o okresie przejściowym - § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia weszły w życie 27 stycznia 2024 r. Jednocześnie informacje zawarte w piśmie Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii stanowią jedynie interpretację przepisów, przy czym podmiot prowadzący schronisko powinien zapoznać się z treścią analizowanego rozporządzenia (w tym okresami wejścia w życie stosowanych zmian), gdyż jego zapisy dotyczyły bezpośrednio działalności prowadzonej przez Fundację i były powszechnie dostępne i obowiązujące.

- [8] W przypadku pięciu⁸⁵ z 46 psów (11%) objętych badaniem w zakresie opieki weterynaryjnej przebywających w latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku, stwierdzono niedochowanie kolejnych terminów szczepień przeciw wściekliźnie, a opóźnienia wyniosły od czterech do czternastu dni. Stanowiło to naruszenie art. 56 ust. 2 uozz, zgodnie z którym szczepienia przeciw wściekliźnie przeprowadza się nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia. (akta kontroli str. 261-262, 301-302)

⁸⁵ Nr 49/23 (cztery dni); 146/23 (pięć dni), 1190/23 (sześć dni), 1134/2023 (jedenaście dni) i 1193/2023 (czternaście dni).

Prezes Fundacji odnosząc się do niezachowania częstotliwości szczepień przeciw wścieklźnie wskazał, że „W związku z wątpliwym stanem immunologicznym zwierzęcia odstąpiono od szczepienia, zostało ono wykonane w najbliższym możliwym terminie”.

(akta kontroli str. 459-470, 564-579)

Odnosząc się do wyjaśnień Prezesa Fundacji należy wskazać, że zgodnie z zapisami w systemie Schronisko.Net w zakresie wizyt lekarskich poszczególnych zwierząt w przypadku pięciu zwierząt nie stwierdzono zapisów wskazujących na zły stan zdrowotny uniemożliwiający przeprowadzenie szczepień przeciw wścieklźnie.

- [9] W latach 2023-2024 (do 4 kwietnia) Fundacja jedynie w przypadku 21 (z 83 wypełniających ankiety tj. 25%) wolontariuszy zawarła porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariatu, czym naruszono § 5 ust. 6 *Regulaminu wolontariatu w schronisku dla bezdomnych zwierząt*, zgodnie z którym w przypadku pozytywnej oceny Kierownika schroniska⁸⁶ z wolontariuszem zawiera się porozumienie na czas określony. Jednocześnie naruszono art. 44 ust. 4 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* zgodnie z którym w przypadku jeżeli świadczenie wolontariusza wykonywane jest przez okres dłuższy niż 30 dni, porozumienie powinno być sporządzone na piśmie.

(akta kontroli str. 271-285)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że „Nie wszystkie osoby, które początkowo wypełniły ankietę, ostatecznie życzyły sobie, aby ich działania miały charakter sformalizowany poprzez zawarcie porozumienia”.

(akta kontroli str. 459-470)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia Fundację w obszarze opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunkami jej realizacji. Co prawda Fundacja zapewniła właściwy dobrostan zwierząt przebywających w schronisku poprzez m.in. prawidłowe odżywianie, utrzymanie bezdomnych psów, zapewnienie opieki w tym weterynaryjnej, jednak w tym obszarze stwierdzono szereg nieprawidłowości. W latach 2023-2024 Fundacja prowadziła schronisko w m. Konstantynówka, gm. Sejny bez wymaganego pozwolenia na budowę, co spowodowało naliczenie Fundacji przez PINB opłaty legalizacyjnej w wysokości 125,0 tys. zł. Wpływ na ocenę w analizowanym obszarze miał również fakt niedopełnienia przez Fundację obowiązku aktualizacji danych zgłaszanych do PLW w zakresie miejsca prowadzenia schroniska tj. działki nr 114/6, na której zorganizowano m.in. wybieg spacerowy, miejsce wydawania zwierząt. Infrastruktura schroniska nie spełniała wszystkich wymagań *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* w zakresie utwardzenia wszystkich dróg komunikacyjnych oraz zapewnienia minimalnej powierzchni na jednego psa. W przypadku 11% zwierząt objętych badaniem nie dokonywano terminowej aktualizacji szczepień przeciwko wścieklźnie, co stanowiło naruszenie uozz. Ponadto od 27 stycznia 2024 r. Fundacja nie zapewniła w schronisku osoby odpowiedzialnej za przestrzeganie przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych, czym naruszono § 7 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* oraz nie przestrzegała przepisów w zakresie organizacji wolontariatu w schronisku naruszający przepisy wewnętrzne schroniska oraz *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Zapobieganie bezdomności zwierząt

2.1. W latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku wykastrowano i wysterylizowano odpowiednio 187 i 35 psów (łącznie 222 zwierząt) spośród przyjętych odpowiednio: 485⁸⁷ i 70 psów (razem 555 zwierząt, 40%)⁸⁸. Analiza wykazu zwierząt przebywających w 2023 roku w schronisku wykazała m.in.:

- w przypadku 180 zwierząt przyjętych z Pensjonatu z dniem 1 stycznia 2023 r. – 140 psów wysterylizowano/wykastrowano w Pensjonacie (77,8% wszystkich przyjętych z Pensjonatu); w 21 przypadkach zabiegi przeprowadzono w Fundacji (11,7% wszystkich

⁸⁶ Na podstawie wypełnionej i podpisanej ankiety oraz rozmowy wstępnej weryfikującej wiedzę i predyspozycje kandydata.

⁸⁷ Zwierzęta przekazane w dniu 1 stycznia 2023 r. przez Pensjonat 180 szt. oraz przyjęte w okresie od 2 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. 305 szt.

⁸⁸ Według stanu na dzień 1 stycznia 2023 r. w schronisku przebywało 180 psów.

przyjętych z Pensjonatu), natomiast w przypadku 19 nie przeprowadzono sterylizacji/kastracji ze względu na wiek i stan zdrowia (10,5% wszystkich przyjętych z Pensjonatu);

- w przypadku 80 zwierząt przyjętych do schroniska od 2 stycznia 2023 do 31 grudnia 2023 r. nie przeprowadzono zabiegów kastracji/sterylizacji (z czego: w przypadku 49 wynikało to z niedojrzałości płciowej, 14 odebrania psa przez właściciela, dziesięciu w wyniku upadku/eutanazji w ciągu ośmiu miesięcy od przyjęcia do schroniska, czterech ze względów zdrowotnych takich, jak: agresja, guz na śledzionie, zapalenie listwy mleczej, anemie i guz oraz w przypadku trzech przekazanie psa do adopcji przed upływem ośmiu miesięcy;
- wszystkie zabiegi kastracji i sterylizacji przeprowadzone w 2023 roku (187 zabiegów) zostały przeprowadzone po upływie kwarantanny, a przed upływem ośmiu miesięcy liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia do schroniska, zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.

(akta kontroli str. 48-49, 286-292, 545-547)

2.2. W latach 2023-2024 (I kwartał) w schronisku wszczepiono transponder odpowiednio: 271 i 36 psów (łącznie 307 zwierząt) spośród przyjętych w tym okresie odpowiednio: 485 i 70 psów (razem 555 zwierząt, 55,0% ogółu)⁸⁹.

(akta kontroli str. 48-49)

Analiza w zakresie oznakowania zwierząt przebywających w schronisku wykazała, m.in. że:

- bezdomne psy zostały oznakowane transponderem zgodnym z normą ISO 11784 „Radiowa identyfikacja zwierząt – Struktura kodowa” wykorzystującym technologię HDX lub FDX-B oraz umożliwiającym odczytanie danych przez czytnik zgodny z normą ISO 11785 „Charakterystyka protokołu transmisji – na podstawie próby dziesięciu psów⁹⁰;
- na podstawie analizy próby 46 psów przebywających w schronisku w 2023 roku stwierdzono, że
 - w siedmiu przypadkach (15% próby) nie wszczepiono mikroczipu psom ponieważ w trakcie kwarantanny nastąpił upadek lub eutanazja, natomiast w przypadku dwóch psów (4% próby) brak oznaczenia spowodowany był odebraniem przez właścicieli/opiekunów zwierząt w trakcie kwarantanny;
 - w pozostałych 37 przypadkach (81% próby) psy posiadały wszczepiony mikroczip, przy czym z danych w systemie Schronisko.Net nie wynikało, w jakim terminie nastąpiło ich oznaczenie⁹¹. Z udzielonych wyjaśnień Prezesa Fundacji wynika, że stosowany w schronisku system narzuca datę oznaczenia psa i jest ona identyczna, jak data przyjęcia zwierzęcia do schroniska;
 - informacje o oznakowaniu 33 psów zostały zamieszczone w bazie *Safe-Animal*, w przypadku czterech psów nie zamieszczono informacji w ogólnodostępnej bazie z czego w przypadku dwóch psów wynikało to z adopcji tych zwierząt przed wejściem w życie *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku* zobowiązującego do wprowadzenia informacji do bazy danych⁹², natomiast w przypadku pozostałych dwóch powód nieujęcia w ogólnodostępnej bazie opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 1*.

(akta kontroli str. 220-219, 261-262, 293-296, 459-470)

2.3. Wykaz zwierząt przebywających w schronisku prowadzono w dedykowanym systemie elektronicznym Schronisko.Net, co wypełniało zapisy § 6 ust. 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. Z analizy 18 zwierząt przebywających w schronisku w latach 2023-2024 (I kwartał) i zapisów w prowadzonym systemie ewidencyjnym wynika, że:

⁸⁹ Z bazy Schronisko.Net wynika, że przypadku przyjętych z dniem 1 stycznia 2023 r. 180 bezdomnych psów z Pensjonatu – 179 było oznaczonych na dzień sporządzania wydruku tj. 10 czerwca 2024 r.

⁹⁰ W dniu 19 kwietnia 2024 r. w trakcie przeprowadzonych oględzin lekarz weterynarii dokonał odczytu transponderów u dziesięciu psów przebywających w kojach o nr 2; A13; A17; A18; A19; A21; B14 (dwa psy), B33; I19.

⁹¹ Z przedstawionych wydruków wynika, że system wskazuje datę oznaczenia psa mikroczipem, jako datę przyjęcia psa do schroniska.

⁹² Jednocześnie do zwierząt przyjętych do 27 stycznia 2023 r. w umowie z Gminą Sejny nie formułowano obowiązku zamieszczenia nr mikroczipów do ogólnodostępnej bazy.

- we wszystkich przypadkach prowadzona ewidencja elektroniczna zawierała: 1/ opis zwierzęcia (m.in. gatunek, wiek oszacowany przez lekarza weterynarii, płeć wraz z informacją o kastracji lub sterylizacji, maść i znaki szczególne, oznakowanie w tym nr ewidencyjny oraz wszczepionego transpondera), 2/ datę przyjęcia do schroniska oraz dane osób/podmiotów które przekazały zwierzę do schroniska, 3/ informacji o okresie kwarantanny, 4/ datę kastracji zwierzęcia albo informację lekarza weterynarii o przeciwwskazaniach do wykonania takiego zabiegu; 5/ datę opuszczenia schroniska przez zwierzę oraz imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu, którym przekazano zwierzę; 6/ fotografię umożliwiającą określenie wielkości numer kojca, w którym przebywa zwierzę, 7/ aktualizowany po każdym przemieszczeniu zwierzęcia,
- w dwóch⁹³ przypadkach informacje nie zawierały informacji dotyczących zabiegów leczniczych i diagnostycznych w tym zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych, natomiast w sześciu⁹⁴ przypadkach nie wskazano informacji dotyczących siedziby i adresu podmiotu, któremu przekazano zwłoki zwierzęcia (upadek/eutanazja), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2.*;
- w przypadku zwierząt przekazanych przez Pensjonat w rubryce Gmina widniał zapis: „Pensjonat Cyganowo” bez wskazania konkretnej gminy, z której pochodzi zwierzę. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że prawidłowa nazwa rubryki powinna brzmieć *Podmiot przekazujący psy*;
- daty oznaczenia bezdomnych psów są identyczne z datami ich rejestracji w schronisku, natomiast zapisy w systemie dotyczące wagi zwierzęcia nie pozwalają na sprawdzenie daty konkretnego ważenia. Odnosząc się do zbieżności dat Prezes Fundacji wyjaśnił, że *system Schronisko.Net narzuca taką datę*. W nawiązaniu do zapisów w systemie dotyczących wag wskazał, że w przypadku wpisania nowej wagi poprzednia ulega usunięciu, natomiast w przypadku stwierdzenia dwóch wag wskazywano wagę przyjęcia i wagę ostatniego ważenia (bez możliwości zweryfikowania konkretnej daty tych czynności).

Zdaniem NIK należy w tym zakresie podjąć niezbędne działania do wyjaśnienia z producentem systemu Schronisko.Net istniejących problemów w zakresie daty oznaczenia bezdomnych psów oraz dat ważenia zwierząt w schronisku.

(akta kontroli str. 297, 459-470, 459-466)

2.4. W Fundacji obowiązywało zarządzenie Prezesa Fundacji⁹⁵ dotyczące niektórych aspektów funkcjonowania schroniska dla bezdomnych zwierząt prowadzonym przez Fundację w m. Konstątnówka. Z analizy zapisów w/w dokumentu wynika m.in. że: 1/ zwierzęta ze schroniska mogą adoptować osoby fizyczne, 2/ za zgodą Prezesa Fundacji zwierzę wymagające m.in. socjalizacji w warunkach domowych może zostać zaadoptowane przez osobę, której dotychczasowa działalność na rzecz pomocy zwierzętom jest znana, która następnie po socjalizowaniu zwierzęcia lub zapewnieniu mu czasowo domowej opieki przekaze innej osobie do adopcji wtórnej, 3/ adopcja wtórna nie stanowi „oddania” zwierzęcia ani też „sprzedaży” (określonych w pkt 2 ppkt 1 wzoru umowy adopcyjnej) i nie stanowi złamania warunków tej umowy. Załącznikiem do zarządzenia był wykaz osób (trzech)⁹⁶ posiadających zgodę prezesa Fundacji na dokonywanie adopcji z możliwością przekazywania adoptowanego zwierzęcia do wtórnej adopcji.

(akta kontroli str. 582-584)

W latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja prowadząca schronisko przekazała do adopcji 223 bezdomnych psów (z czego: w 2023 roku – 179 szt. i w 2024 (I kwartał) – 44 szt.). Z analizy wykazu prowadzonego w systemie Schronisko.net wynika, że w w/w okresie adopcji 98 psów ze schroniska prowadzonego przez Fundację (44% wszystkich adopcji) dokonali pracownicy Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach, którzy następnie poszukiwali

⁹³ Nr 24/23; 333/23.

⁹⁴ Nr 24/23; 318/23; 66/24; 349/23; 40/24 i 40/24.

⁹⁵ Nr 1/2023 przekazane kontrolującemu w dniu 26 czerwca 2024 r. Dalej, jako: „zarządzenie w sprawie adopcji w schronisku”.

⁹⁶ Osoby które adoptowały 46, 32 i 20 bezdomnych psów.

zwierzętom nowych opiekunów, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 3.* (akta kontroli str. 298-307, 550-559)

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek powrotu adoptowanego psa do schroniska. Jako powód zwrotu zwierzęcia osoba adoptująca wskazała „*brak więzi łączącej (...) z młodym psem, który nie chce (...) słuchać i niszczy meble i sprzęty w mieszkaniu*”. (akta kontroli str. 301-302)

Wskaźnik adopcji w latach 2023-2024 (I kwartał) kształtował się na poziomie:

- liczba zwierząt wydanych do adopcji do zwierząt przyjętych do schroniska – odpowiednio: 58,6% i 62,9%, a nie uwzględniając psów przekazanych do Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami – odpowiednio: 34,4% i 28,6%;
- liczba zwierząt wydanych do adopcji i odebranych ze schroniska przez dotychczasowych właścicieli do liczby zwierząt przebywających w tym miejscu i wynosił odpowiednio: 39,8% i 14,9%, a nie uwzględniając psów przekazanych do Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami – odpowiednio: 24,5% i 7,1%. (akta kontroli str. 298, 550-559)

Umowy zawarte w latach 2023-2024 pomiędzy Fundacją, a Gminą Suwałki i Gminą Krypno nie określały obowiązków i zasad w zakresie adopcji zwierząt bezdomnych z ich terenu. Ze szczegółowej analizy dziesięciu przypadków psów wydanych do adopcji oraz dziesięciu zwierząt wskazanych do adopcji w internecie wynika m.in., że:

- w przypadku ośmiu psów wydanych do adopcji przeprowadzono kwarantannę, natomiast w przypadku pozostałych dwóch nie stwierdzono informacji w tym zakresie w wykazie zwierząt przebywających w schronisku, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2*;
- wszystkie zostały prawidłowo: zaszczepione i zaszczepione: przeciw wściekliznie, parwowirozie, parainfluenze i nosówce;
- w przypadku czterech psów przeprowadzono zabieg kastracji/sterylizacji, w pozostałych sześciu jako powód braku zabiegów wskazano młody wiek (dwa psy w wieku dwóch tygodni i trzy psy w wieku dwóch miesięcy) oraz ze względu na zły stan ogólny psa i niską masę ciała (pies w wieku sześciu lat);
- we wszystkich dziesięciu umowach adopcyjnych zawarto postanowienia odnoszące się m.in. do: 1/ zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków i opieki weterynaryjnej, 2/ wykonania zabiegów kastracji / sterylizacji oraz powiadomienia o tym fakcie schroniska, 3/ nieprzekazywania zwierzęcia osobom trzecim;
- w przypadku pięciu psów osobami adoptującymi byli pracownicy Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach;
- w przypadku dziesięciu psów ogłoszenia o adopcji umieszczano na stronach: 1/ Adopciaki z Cyganowo, 2/ Psy ze schronisk, 3/ Grupa spacerowa Cyganowo oraz 4/ Schronisko Cyganowo w Konstanczynie koło Sejna,

W przypadku zwierząt wydanych do adopcji właściciel zwierzęcia otrzymywał: 1/ kartę zwierzęcia będącą wydrukiem z systemu Schronisko.Net⁹⁷, 2/ oryginał zaświadczenia o szczepieniu psa przeciw wściekliznie, 3/ oryginał karty informacyjnej wizyt wystawionej przez lekarza weterynarii i 4/ w przypadku sterylizacji/kastracji zaświadczenie lekarsko-weterynaryjne o przeprowadzeniu takiego zabiegu.

Zdaniem NIK w kartach zwierząt przekazywanych osobom adoptującym zwierzęta należy wskazywać w treści konkretne zabiegi diagnostyczne, lecznicze i profilaktyczne (w tym dotyczących zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych) zrealizowane podczas obecności danego zwierzęcia w schronisku.

⁹⁷ Karta zawierała takie dane jak m.in.: 1/ zdjęcia bezdomnego psa, 2/ opis zwierzęcia w tym: gatunek, oszacowany wiek, płeć wraz z informacją o przeprowadzeniu kastracji, umaszczenie, nr chipu, dodatkowy opis/uwagi przyjęcia dotyczące stanu zwierzęcia, 3/ informację o okresie kwarantanny (wskazana data przyjęcia i data dzienna jej zakończenia), 4/ informacje dotyczące przeprowadzonych u zwierzęcia szczepień [ochronne/przeciw wściekliznie] i zabiegów [bez wskazania konkretnego rodzaju czynności], 5/ datę kastracji zwierzęcia i 6/ datę opuszczenia zwierzęcia oraz imię i nazwisko i miejsce zamieszkania [adres osoby], której przekazano zwierzę.

2.5. W dwóch poddanych analizie umowach o realizację zadania publicznego w 2023 roku, określonego szczegółowo w przedłożonych przez Fundację ofertach realizacji zadania publicznego stwierdzono, że:

- żadna ze złożonych ofert przez Fundację, sporządzonych według ustalonego wzoru⁹⁸ nie zawierała konkretnych rezultatów projektu, np. w postaci liczby przyjętych psów do schroniska, liczby zwierząt wykastrowanych lub wysterylizowanych, pomimo tego, że ogłoszenia na realizację zadania publicznego, np. Wójta Gminy Suwałki wskazywały, że rezultat powinien być mierzalny i możliwy do zweryfikowania (jako rezultat Fundacja wskazywała funkcjonowanie 1 schroniska oraz 1 biura adopcyjnego⁹⁹). Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że „*Głównymi efektami projektu zapewnienia opieki nad bezdomnymi psami w schronisku jest ilość zabezpieczonych zwierząt i ilość adopcji, której to ilości nie można założyć „z góry”, aby przedstawić w ofercie, bo nie sposób przewidzieć, ile psów będzie wymagało interwencji lekarsko-weterynaryjnych, a także ilość adopcji jest nieprzewidywalna, gdyż zależy to w dużej mierze od cech danego psa (...). Tak więc „zakładanie” jakiś wskaźników w tym obszarze byłoby niecelowe*”;
- w ofercie z 23 grudnia 2023 r. (dot. Gminy Suwałki) wskazano, że jednym z działań (o wartości 5,0 tys. zł) będzie jednorazowy transport zwierząt ze schroniska w Sejnach do schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny wykonany przez podmiot zewnętrzny Pensjonat (wskazany w § 4 ust. 1 jako podmiot wykonujący część zadania niebędący stroną umowy);
- w dwóch ofertach wskazano działanie polegające na edukacji i prowadzeniu biura adopcyjnego polegające i zaplanowano działania takie jak: 1/ szkolenia wolontariuszy, pracowników oraz potencjalnych właścicieli z dobrostanu zwierząt; 2/ zakup usług w internecie, mediach – artykuły, ogłoszenia (tylko oferta złożona Gminie Suwałki). Ze złożonych sprawozdań końcowych wynika, że zadanie realizowane w ramach umowy z Gminą Suwałki obejmowało szkolenie wolontariuszy, potencjalnych właścicieli z dobrostanu (poniesiona kwota 2,4 tys. zł brutto), natomiast w zakresie umowy z Gminą Krynno nie realizowano tego zadania, co szerzej omówiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 5*. Ze sprawozdania złożonego Gminie Suwałki wynika ponadto, że nie realizowano zakupu usług w internecie, mediach (artykuły, ogłoszenia). Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że zakupu usług w internecie i mediach nie zrealizowano, ponieważ nie pojawiła się taka potrzeba. Jednocześnie wskazał, że informacje o psach z Gminy Suwałki (w zakresie adopcji) były umieszczane m.in. profilu schroniska na popularnym portalu społecznościowym.

(akta kontroli str. 309-366; 459-470, 486-490)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- [1] W przypadku dwóch z 37 (5%) analizowanych i oznaczonych psów przebywających w schronisku informacje o ich oznakowaniu nie zostały wprowadzone do ogólnodostępnej bazy *Safe-Animal*, co było niezgodne z § 9 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. (akta kontroli str. 261-262; 293-294)

Odnosząc się do braku wpisu do ogólnopolskiej bazy Prezes Fundacji wyjaśnił, że spowodowane było to niedopatrzeniem, gdyż „*przed adopcją sprawdzono zgodność numeru czipa ze stanem faktycznym, jednak kierownik schroniska zapomniała upewnić się czy na pewno wprowadziła dane do bazy, błąd został niezwłocznie naprawiony*”.

(akta kontroli str. 459-470)

⁹⁸ Oferta z 23 grudnia 2022 r. Gmina Suwałki oraz oferta z 23 stycznia 2023 Gmina Krynno, które należało sporządzić według wzoru określonego w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U. poz. 2057).

⁹⁹ Wskazano, jako sposób monitorowania rezultatu odpowiednio: sprawozdania, dokumentacja fotograficzna, ewidencja zwierząt oraz sprawozdania, karty adopcyjne.

W toku prowadzonej kontroli¹⁰⁰ informacje o oznakowaniu dwóch psów zostały wprowadzone do bazy *Safe-Animal*.

- [2] W prowadzonym w latach 2023-2024 (I kwartał) wykazie zwierząt przebywających w schronisku w systemie *Schronisko.Net* nie zamieszczano informacji dotyczących: 1/ okresu kwarantanny zwierzęcia¹⁰¹, 2/ zabiegów leczniczych i diagnostycznych w tym zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych¹⁰², 3/ siedziby i adresu podmiotu, któremu przekazano zwłoki zwierzęcia¹⁰³, co stanowiło naruszenie wymogu zawartego w § 6 ust. 3 pkt 3, 4 i 7 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. (akta kontroli str. 297, 301-302)

Prezes Fundacji odnosząc się do braku w systemie informacji nt. czasu kwarantanny wskazał, że *Psy (...) trafiły do schroniska, jako 14 dniowe oseski wraz z matką karmiącą 09/01/2024 roku, każda data kwarantanny jest automatycznie ustalana przez system, a w przypadku niemowląt końcem kwarantanny jest koniec kwarantanny matki-suki, jest to narzucone odgórnie, nie ustawiamy w systemie końca kwarantanny ręcznie, oba szczeniaki zostały oddane do adopcji w dn. 09/03/2024 r., tj. po dwumiesięcznym pobycie w schronisku*. W przypadku braku informacji o zabiegach leczniczych w tym zwalczaniu pasożytów wyjaśnił, że *„jeden z psów nie był leczony, upadek na kwarantannie, drugi pies był odrobaczony, odrobaczenie wpisano tylko w formie papierowej”* natomiast w zakresie braku danych dotyczących siedziby i adresu podmiotu, któremu przekazano zwłoki psów wyjaśnił, że *„System Schronisko.Net uniemożliwia wpisanie danych odbiorcy”*. (akta kontroli str. 459-470)

NIK zauważa, że prowadzący schronisko ma obowiązek zapewnić prowadzenie wykazu zwierząt zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- [3] W latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja przekazała do „adopcji” pracownikom Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami 98 przebywających w schronisku psów (44% wszystkich adopcji w tym okresie), przy czym dla tych zwierząt w dalszym ciągu poszukiwał nowych (stałych) opiekunów w celu adopcji. Z odpowiedzi udzielonej przez Prezesa Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami¹⁰⁴ wynika, że *„Towarzystwo opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Suwałkach we wskazanym okresie (2019-2024 (I kwartał) – dop. NIK) dokonywało adopcji psów ze schronisk w celu znalezienia im nowych, stałych opiekunów, ale ponieważ nie prowadzi schroniska nie ma obowiązku prowadzenia i archiwizowania dokumentacji w tym zakresie. Kontroli warunków u potencjalnych opiekunów stałych dokonują zazwyczaj wolontariusze”*. Zgodnie z zapisami umów adopcyjnych (pkt 2 ppkt. 1 Opiekun oświadcza) nowy opiekun był zobowiązany do nieoddawania ani niesprzedawania zwierzęcia osobom trzecim. (akta kontroli str. 298-307, 550-559)

Prezes Fundacji odnosząc się do adopcji zwierząt wskazał, że *„Fundacja przekazywała w ramach adopcji psy osobom fizycznym”*. (akta kontroli str. 459-470)

Zdaniem NIK wyjaśnienia Prezesa nie zasługują na uwzględnienie. Z analizy wykazów wynika, że sam Prezes Towarzystwa jako osoba fizyczna adoptował 46 zwierząt, co zdaniem NIK świadczy o tym, że psy były realnie przekazywane Towarzystwu w celu znalezienia nowych opiekunów, co potwierdzają przedstawione przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami wyjaśnienia w tej kwestii. Jednocześnie zapisy zarządzenia w sprawie adopcji w schronisku nie są zbieżne z informacjami udzielonymi przez Prezesa Towarzystwa w zakresie celu przeprowadzanych adopcji.

- [4] Fundacja nie prowadziła szkoleń wolontariuszy, pracowników, potencjalnych właścicieli z dobrostanu zwierząt, podczas gdy działanie to zaplanowano w okresie obowiązywania umowy o realizację zadania publicznego z Gminą Krypno na 2023 rok (pkt I.4 oferty). (akta kontroli str. 309-335)

¹⁰⁰ W dniu 10 maja 2024 r.

¹⁰¹ Bezdomne psy o nr 7/24 i 8/24.

¹⁰² Bezdomne psy o nr 24/23 i 333/23.

¹⁰³ Zwierzęta o nr: 24/23, 318/23, 56/24, 349/23, 40/24 i 333/23.

¹⁰⁴ Pismo z 15 kwietnia 2024 r.

Prezes Fundacji odnosząc się do braku szkoleń wyjaśnił, że „Nie było możliwości zgrania terminów”.
(akta kontroli str. 459-471)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2023-2024 Fundacja na ogół prawidłowo realizowała zadania służące zapobieganiu bezdomności zwierząt. Stwierdzono, że nie wszystkie psy przebywające w schronisku w 2023 roku zostały wykastrowane lub wysterylizowane, jednak w ich przypadku było to uzasadnione m.in. odebraniem przez właścicieli, złym stanem zdrowia, niedojrzałością płciową. Na podstawie próby obejmującej 46 psów wynika, że wszystkie zwierzęta zostały oznakowane, jednak w przypadku dwóch (5% analizowanych i oznaczonych zwierząt) nie wprowadzono oznaczeń do bazy *Safe-Animal*, co naruszało zapisy § 9 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*. W latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja przekazała do adopcji 223 psy, przy czym 98 z nich przekazano pracownikom Towarzystwa, które następnie poszukiwało stałych opiekunów dla tych psów. W przypadku dotacji z Gminy Krypno, nie zrealizowano wszystkich wskazanych w złożonej ofercie działań w zakresie prowadzenia schroniska.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Finansowanie oraz rozliczanie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności

3.1. W latach 2023-2024 (I kwartał) koszty związane z prowadzeniem schroniska w zakresie utrzymania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Suwałki i Krypno¹⁰⁵ wyniosły odpowiednio: 340,8 i 108,9 tys. zł¹⁰⁶. Dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia z w/w gmin wynosił odpowiednio: 16,67 i 19,31 zł. Dzienny koszty utrzymania jednego psa w 2024 roku w porównaniu do 2023 roku wzrósł o prawie 15,84%. Z udzielonych wyjaśnień przez Prezesa Fundacji wynika, że oprócz w/w kosztów Fundacja nie ponosiła w tym okresie innych nakładów pieniężnych.
(akta kontroli str. 308, 615-637)

Fundacja w latach 2023-2024 (do maja) przekazała Pensjonatowi dla Zwierząt Cyganowo Czesław Anzel środki finansowe w wysokości:

- 100,0 tys. zł za udostępnienie schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny w ramach realizacji umów z Gminą Suwałki oraz Krypno;
- 5,0 tys. zł za transport zwierząt ze schroniska zlokalizowanego przy ul. A. Mickiewicza 44 w Sejnach do schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny (w ramach umowy z Gminą Suwałki na 2023 rok).
(akta kontroli str. 308-435, 615-637)

Z informacji przedstawionych przez Prezesa Fundacji wynika, że na utrzymanie w latach 2023-2024 (I kwartał) zwierząt pochodzących z Pensjonatu w/w podmiot nie przekazywał Fundacji żadnych środków pieniężnych, a koszty ich utrzymania ponoszone były wyłącznie przez Pensjonat. Odnosząc się do wyceny nieodpłatnych przychodów Fundacji, wynikających z realizacji bezpłatnych świadczeń przez Pensjonat (m.in. zapewnienie: mediów, wywozu zwłok zwierząt, wywozu nieczystości) Prezes Fundacji wyjaśnił, że *Pensjonat dla Zwierząt Cyganowo Czesław Anzel ma w ramach porozumienia z Fundacją zapewnić zabezpieczenie wymienionych obszarów i realizuje te obowiązki*.
(akta kontroli str. 615-637)

3.2. Na bieżące remonty i naprawy oraz związanego z tym zakupu drobnego sprzętu Fundacja wydatkowała łącznie kwotę 25,2 tys. zł¹⁰⁷ (z czego: 25,1 tys. zł w ramach dotacji udzielonej przez Gminę Suwałki).
(akta kontroli str. 308, 459-470)

3.3. Na działalność schroniska w latach 2023-2024 (I kwartał) Fundacja otrzymała środki pochodzące z dotacji w wyniku zawartych umów na prowadzenie schroniska (opis w pkt 1.1. wystąpienia) z gminą:

¹⁰⁵ Na podstawie przekazanych przez Prezesa Fundacji dowodów księgowych z realizacji zawartych umów.

¹⁰⁶ Koszty: wyżywienia zwierząt, opieki weterynaryjnej, transportu, wynagrodzeń pracowników oraz osoby nadzorującej, najem terenu schroniska, zakup środków czystości, szkoleń wolontariuszy/potencjalnych właścicieli; zakupu materiałów biurowych; zakupu sprzętu komputerowego z oprogramowaniem i drukarki oraz koszt obsługi prawnej. Koszty remontów wyszczególniono w opisie pkt 3.1.

¹⁰⁷ Zakup m.in. zestawu końcówek, wkrętów, młotków, impregnatu do drewna, szlifierki itd.

- Suwałki: 1/ dotacja¹⁰⁸ za okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. i wartością zrealizowanego zadania w wysokości 293,5 tys. zł (97,8% zaplanowanych środków), 2/ dotacja¹⁰⁹ za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. i wartością planowanego zadania w wysokości 340,0 tys. zł (do 31 marca Fundacja wydatkowała 27,6% kwoty);
- Krypno: 1/ dotacja¹¹⁰ za okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. i wartością zrealizowanego zadania w wysokości 73,0 tys. zł (90,7% zaplanowanych środków), 2/ dotacja¹¹¹ za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. i wartością planowanego zadania w wysokości 85 tys. zł. (do 31 marca Fundacja wydatkowała 17,7% kwoty.
(akta kontroli str. 309-366)

Badanie rozliczenia dwóch dotacji przekazanych Fundacji przez Gminę Suwałki i Krypno za 2023 rok o łącznej wartości 366,0 tys. zł wykazało, m.in.:

- dotacja z Gminy Suwałki została wykorzystana w 97,8% (planowana kwota 300,0 tys. zł) natomiast z Gminy Krypno w 90,7% (planowana kwota 80,0 tys. zł);
- w każdej dotacji kwota została przekazana na rachunek bankowy określony w umowie zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 1 jej brzmienia¹¹²;
- przedstawione wydatki zostały poniesione w roku, którego dotyczyły zgodnie z zapisami § 2 ust. 2 zawartych umów;
- sprawozdania końcowe (przekazane Gminie Krypno i Suwałki) składane były według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań¹¹³ przy czym złożone je odpowiednio z opóźnieniem wynoszącym siedem i sześć dni. Ponadto w przypadku obu sprawozdań dane wskazane w ich treści dotyczące efektów realizacji umów były nierzetelne, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 1*;
- przedstawione dokumenty finansowe nie zostały opisane zgodnie z § 6 ust. 1 zawartych umów, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2*;
- w rozliczeniu dotacji z Gminą Suwałki i Krypno za 2023 rok do najwyższych kategorii kosztów zaliczono¹¹⁴ m.in.:
 - wynagrodzenie pracownika merytorycznego¹¹⁵, co stanowiło odpowiednio: 41,5% i 49,3% wartości wykorzystanej dotacji udzielonej przez gminy;
 - wynagrodzenie pracowników gospodarczych¹¹⁶, co stanowiło odpowiednio: 9,2% i 19,8% wartości wykorzystanej dotacji udzielonej przez gminy;
 - najem schroniska wraz z infrastrukturą¹¹⁷, co stanowiło odpowiednio: 20,4% i 15,2% wartości wykorzystanej dotacji;
 - żywienie zwierząt, co stanowiło odpowiednio: 5,6% i 8,4% wartości wykorzystanej dotacji;
 - opieka weterynaryjna, co stanowiło odpowiednio: 5,4% i 6,9% wartości wykorzystanej dotacji;

¹⁰⁸ Z 30 grudnia 2022 r., nr 1/MK/2022.

¹⁰⁹ Z 29 grudnia 2022 r., nr 1/MK/2023.

¹¹⁰ Z 1 lutego 2023 r. nr OR.2/2023.

¹¹¹ Z 1 lutego 2024 r. nr OR.2/2024.

¹¹² Wpływ transz dotacji na konto Fundacji w dniach: 1/ Gmina Suwałki: 13 stycznia 2023 r. (75,0 tys. zł), 14 kwietnia 2023 r. (25,0 tys. zł), 24 kwietnia 2023 r. (50,0 tys. zł), 28 lipca 2023 r. (75,0 tys. zł), 26 października 2023 r. (75,0 tys. zł), 2/ Gmina Krypno: 1 marca 2023 r. (20,0 tys. zł), 10 maja 2023 r. (20,0 tys. zł), 9 sierpnia 2023 r. (20,0 tys. zł) i 10 października 2023 r. (20,0 tys. zł).

¹¹³ Dz. U. z 2018 r. poz. 2057.

¹¹⁴ Z przedłożonych Gminom sprawozdań końcowych.

¹¹⁵ Prezesowi Fundacji.

¹¹⁶ Dwóm pracownikom w zakresie dotacji z Gminy Suwałki oraz jednemu pracownikowi (córcie Prezesa Fundacji) z Gminy Krypno.

¹¹⁷ Od właściciela firmy Pensjonat dla zwierząt Cyganowo Czesław Anzel.

- zakup materiałów biurowych i sprzętu komputerowego, co stanowiło odpowiednio: 2,2% i 0,3% wartości wykorzystanej dotacji;
- bieżące naprawy i remonty schroniska, co stanowiło odpowiednio: 8,6% i 0,1% wartości wykorzystanej dotacji. (akta kontroli str. 309-366; 410-435, 548-549)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:.

[1] Sprawozdania końcowe sporządzone przez Fundację za 2023 rok z realizacji zadań publicznych do umów z 30 grudnia 2022 r., nr 1/MK/2022 (Gmina Suwałki) i z 1 lutego 2023 r. nr OR.2./2023 (Gmina Krypno):

- przekazano po terminie wynoszącym odpowiednio sześć i siedem dni¹¹⁸, co było niezgodne z § 8 ust. 5 w/w umów i art. 18 ust. 1 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, który stanowił, że sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego należy złożyć w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania (w obu przypadkach realizacja zadania publicznego zakończyła się 31 grudnia 2023 r., a termin złożenia sprawozdania mijał 30 stycznia 2024 r.).
- zawierały nierzetelne dane dotyczące uzyskanych efektów tj. 1/ w sprawozdaniu końcowym do Gminy Suwałki wskazano oznakowanie 21 zwierząt, gdzie realnie oznaczono 20 zwierząt, 2/ w sprawozdaniu końcowym do Gminy Krypno wskazano zapewnienie opieki 19 oraz adopcję dziewięciu psów, natomiast realnie opieką objęto i przekazano do adopcji odpowiednio: 20 i osiem zwierząt.

(akta kontroli str. 309-366; 410-435)

Odnosząc się do kwestii opóźnienia przekazania sprawozdań końcowych Prezes Fundacji wyjaśnił, że sprawozdania zostały Gminom w terminie określonym w wezwaniu, natomiast w przypadku danych zawartych w sprawozdaniach wskazał, że jeden z przebywających psów pojechał na drugi dzień do właściciela i w związku z tym nie został zaczipowany (Gmina Suwałki), a w przypadku sprawozdania do Gminy Krypno nastąpiła pomyłka przy przenoszeniu danych do sprawozdania.

(akta kontroli str. 459-470)

[2] Dokumentacja finansowo-księgowa dotycząca realizacji umów z Gminą Suwałki oraz Krypno¹¹⁹ nie zawierała opisu zgodnego z art. 21 ust. 1 pkt 6 *ustawy o rachunkowości* oraz § 6 ust. 1¹²⁰ zawartych umów, gdyż w przypadku dotacji z Gminy Suwałki 76 z 107 (72%) faktur/rachunków, a w przypadku dotacji z Gminy Krypno żadna z 59 faktur/rachunków (100%) nie zawierała informacji dotyczących m.in. daty i nr umowy, nazwy wydatku, pozycji w kosztorysie oferty, kwoty środków wypłaconej z dotacji oraz kwoty wypłaconej z innych źródeł, sprawdzenia dowodu księgowego pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

(akta kontroli str. 309-418)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że w przypadku nieopisanych faktur/rachunków ich treść była oczywista.

(akta kontroli str. 459-470)

Zdaniem NIK zapisy zawartych umów jasno wskazują na opisywanie przedkładanych dowodów księgowych tym bardziej, że obie dotacje były przekazywane przez Gminy Suwałki i Krypno na jeden nr konta.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja przekazywane w 2023 roku dotacje wykorzystywała na cele związane z prowadzeniem schroniska dla bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Suwałki i Krypno. Przy czym w każdej z rozliczonych dotacji ponad 41% i 49% wysokości dotacji stanowiło wynagrodzenie Prezesa Fundacji, a odpowiednio 20% i 15% dotacji, koszty najmu przez Fundację infrastruktury schroniska od Pensjonatu. We wszystkich analizowanych dotacjach sprawozdania końcowe do Gminy Suwałki i Krypno z realizacji zadania składane były po umownym terminie z przekroczeniem odpowiednio pięciu i sześciu dni. Stwierdzono, że nie

¹¹⁸ Odpowiednio: 5 lutego 2024 r. i 6 lutego 2024 r.

¹¹⁹ Odpowiednio: z 30 grudnia 2022 r., nr 1/MK/2022 i z 1 lutego 2023 r. nr OR.2./2023.

¹²⁰ Dokumentacja związana z realizacją zadania publicznego.

wszystkie dowody księgowe w ramach rozliczenia dotacji zostały opisane, czym naruszono zapisy zawartych umów oraz *ustawy o rachunkowości*.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Aktualizację danych zgłoszonych do PLW dotyczących nieruchomości, na której realnie prowadzone jest schronisko zgodnie z art. 7 *uozz*.
2. Utwardzenie wszystkich dróg komunikacyjnych na terenie schroniska, zgodnie z § 2 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
3. Zapewnienie psom przebywającym w schronisku co najmniej minimalnej powierzchni wynikającej z § 3 ust. 8 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
4. Wyprowadzanie przebywających w schronisku psów, co najmniej dwa razy w tygodniu zgodnie z § 3 ust. 6 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
5. Zatrudnienie bądź zawarcie umowy o świadczenie usług z osobą posiadającą wykształcenie w zawodzie technik weterynarii bądź wykształcenie wyższe na kierunku weterynaria lub zootechnika i co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w pracy ze zwierzętami, która będzie odpowiadała za przestrzeganie przepisów w sprawie wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt oraz przepisów o ochronie zwierząt zgodnie z § 7 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
6. Przeprowadzanie szczepień psów przebywających w schronisku przeciwko wściekliźnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy zgodnie z art. 56 ust. 2 *uozz*.
7. Zawieranie porozumień z wolontariuszami zgodnie z zapisami § 5 ust. 6 *Regulaminu wolontariatu w schronisku dla bezdomnych zwierząt* oraz art. 44 ust. 4 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.
8. Wprowadzanie informacji o nr oznaczenia każdego psa do bazy *Safe-Animal* zgodnie z § 9 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
9. Umieszczanie w elektronicznej ewidencji schroniska w systemie *Schronisko.Net* danych dotyczących: opisu zwierzęcia, przeprowadzonych zabiegów leczniczych i diagnostycznych w tym zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych oraz danych podmiotu, któremu przekazano zwłoki psów zgodnie z § 6 ust. 3 pkt 3, 4 i 7 *rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 roku*.
10. Przekazywanie bezdomnych psów do adopcji według zasad określonych w umowie adopcyjnej.
11. Realizację wszystkich zaplanowanych działań wymienionych w ofercie realizacji zadania publicznego.
12. Składanie sprawozdań końcowych z realizacji zadań publicznych w terminach określonych w umowach i zgodnie z art. 18 ust. 1 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz wskazywanie w tych sprawozdaniach rzetelnych danych o efektach realizowanych działań.
13. Opisywanie dokumentów finansowych związanych z realizacją udzielonych dotacji zgodnie z umowami oraz art. 21 ust. 1 pkt 6 *ustawy o rachunkowości*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK,

nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 28 czerwca 2024 r.

Kontrolerzy:

Krzysztof Bakunowicz
Starszy inspektor kontroli państwowej

/-/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

/-/

Tomasz Suchowierski
Główny specjalista kontroli państwowej

/-/